

Hedemora kommun

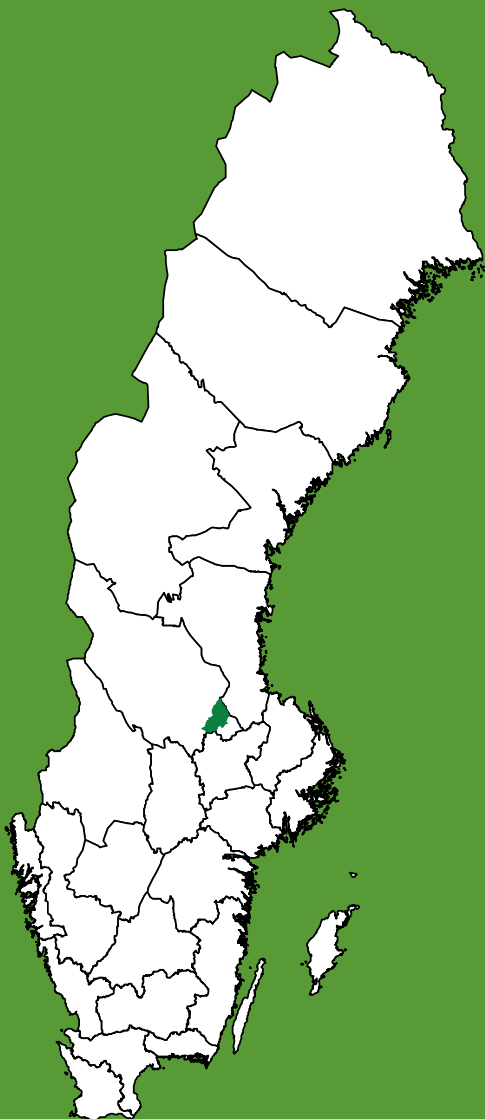
Översiktsplan 2030

Dalarnas län

Antagandehandling

Laga kraft: 2016-04-29

*Hedemora kommun,
en del av Dalarna.*

Översiktsplan för Hedemora kommun: antagandehandling
Framtagen av Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen i samarbete med Tyréns AB, Hedemora kommun, april 2016
Upphovsrätt till kartor, bilder och övrigt material: Hedemora kommun

www.hedemora.se/oversiktsplan

Telefon: 0225-340 00

Tryck: Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen, Hedemora kommun

Förord

Hedemora kommun har en stor geografisk area som innefattar Dalarnas äldsta stad och ytterligare sex tätorter. Kommunen har en övergripande målsättning att skapa en attraktiv bygd där människor vill bo och verka. Med hjälp av en ny kommunövergripande översiktsplan vill kommunen göra sig redo att möta nutida och framtida utmaningar. Planen vill värna om de befintliga kvalitéer som finns samt att se möjligheter till utveckling som bidrar till en hållbar kommun där näringsliv, samhällsaktörer och invånare kan gemensamt bo och verka. Översiktsplanen ska ses som ett övergripande planeringsdokument och en grund för kommunens fysiska planering.

I samband med översiktsplanen har kommunen pekat ut områden för Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS). Områdena har tagits fram efter en bred diskussion med olika intressegrupper i kommunen.

Arbetet med att ta fram översiktsplanen har drivits av Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen genom dialog och samarbete med andra kommunala förvaltningar, externa aktörer och kommunens medborgare. Styrgrupp för arbetet har varit Kommunstyrelsens Strategiutskott.

Hedemora kommun vill tacka samtliga som varit delaktiga i framtagandet av en ny översiktsplan.

Kristina Lundgren
Ulf Hansson

Strategiutskottets ordförande
Kommunstyrelsens ordförande

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	7
1.1 Vad är en översiktsplan?	8
1.2 Rullande översiktsplanering.....	8
1.3 Syfte	10
1.4 Planprocessen.....	11
2. Bakgrund.....	13
2.1 Utgångspunkter och övergripande mål	17
2.2 Fördjupade översiktsplaner och program.....	19
2.3 Allmänna intressen, riksintressen och miljö kvalitetsnormer	20
2.4 Mellankommunala frågor.....	21
3. Målbild för Hedemora 2030.....	23
3.1 Koncentrerad bebyggelsestruktur.....	24
3.2 Attraktiv landsbygd.....	25
3.3 Bevarande av jordbruks- och kulturlandskap.....	27
3.4 Social hållbarhet och jämställdhet.....	28
3.5 Hållbar samhällsutveckling.....	29
3.6 Näringslivsutveckling.....	30
3.7 Goda kommunikationer - lokalt och regionalt.....	31
4. Planförslag.....	33
4.1 Planförslag	34
4.2 Bebyggelse.....	35
4.3 Social hållbarhet.....	37
4.4 Näringsliv och utveckling	38
4.5 Kommunikationer	39
4.6 Energi och teknisk försörjning.....	41
4.7 Riksintressen	43
4.8 Areella näringar.....	50
4.9 Sjöar och vattendrag	53
4.10 Strandskydd och LIS-områden	57
4.11 Risk och säkerhet.....	59
5. Källförteckning	65
6. Bilagor	69
6.1 Karta Mark- och vattenanvändning.....	70
6.2 Karta Riksintressen.....	71
6.3 Karta Areella näringar.....	72
6.4 Karta Biotopskydd och naturvärden.....	73
6.5 Karta Sjöar och vattendrag.....	74
6.6 Karta Rekreation och friluftsliv.....	75
6.7 Karta Risker och störningar.....	76
6.8 Karta Transportinfrastruktur.....	77
6.9 Länsstyrelsens yttrande.....	78

Läsanvisning

1. Inledning

Varje kommun ska upprätta en översiktsplan som omfattar hela kommunens geografiska yta. Framtagen handling är ett förslag till antagandehandling, utarbetad under våren 2016. Översiktsplanen redovisar allmänna intressen samt miljö- och riskfaktorer som ska tas hänsyn till vid beslut om hur kommunens mark ska användas. Plan- och bygglagens 3 kapitel reglerar hur översiktsplaneringen ska genomföras.

2. Bakgrund

Övergripande syftet med en översiktsplan är att skapa förutsättningar för långsiktiga hållbara lösningar för Hedemora kommun utifrån en helhetssyn på ekologiska, sociala och ekonomiska faktorer. Att skapa ett Hedemora som är tillgängligt, tryggt och öppet med natur- och kulturhistoriska miljöer som samspelar med förtätning och förnyelse av befintliga områden är en viktig del i detta arbete.

3. Målbild för Hedemora 2030

Målbilden för Hedemora 2030 består av sju delområden som alla beskriver de förutsättningar och framtida ställningstaganden som Hedemora kommun bör arbeta utifrån. Målbilder med tillhörande ställningstaganden och rekommendationer är framtagna av en politisk styrgrupp i samarbete med tjänstemän från Miljö- och samhällsbyggnadskontoret.

4. Planförslag

Översiktsplanen för Hedemora kommun bygger på en sammanvägning av mark- och vattenanvändningen som beskrivs i temadelarna. Översiktsplanen fokuserar på de strategiskt viktiga frågeställningarna som har lyfts fram av politiken i uppdraget med att ta fram en ny översiktsplan. Planen behandlar även sådant som enligt plan- och bygglagen måste finnas med i en översiktsplan för att den ska uppfylla de krav som ställs.

5. Källförteckning

Här finns underlagsmaterial och referenser angivna.

6. Bilagor

Här finns länsstyrelsens yttrande samt de tematiska kartorna.

1. Inledning

Inledningskapitlet beskriver vad en översiktsplan är samt syftet med denna. Varje kommun ska upprätta en översiktsplan som omfattar hela kommunens geografiska yta.

1.1 Vad är en översiktsplan?

Varje kommun ska upprätta en översiktsplan som omfattar hela kommunens geografiska yta. Översiktsplanen redovisar allmänna intressen och miljö- och riskfaktorer som ska tas hänsyn till vid beslut om hur kommunens mark ska användas. Plan- och bygglagens 3 kapitel reglerar hur översiktsplaneringen ska genomföras.

Översiktsplanen anger kommunens vision och är ett viktigt strategiskt dokument för den framtida utvecklingen. Minst en gång varje mandatperiod ska kommunfullmäktige ta ställning till om översiktsplanen är aktuell. Översiktsplanen är kommunens avsiktsförklaring för den

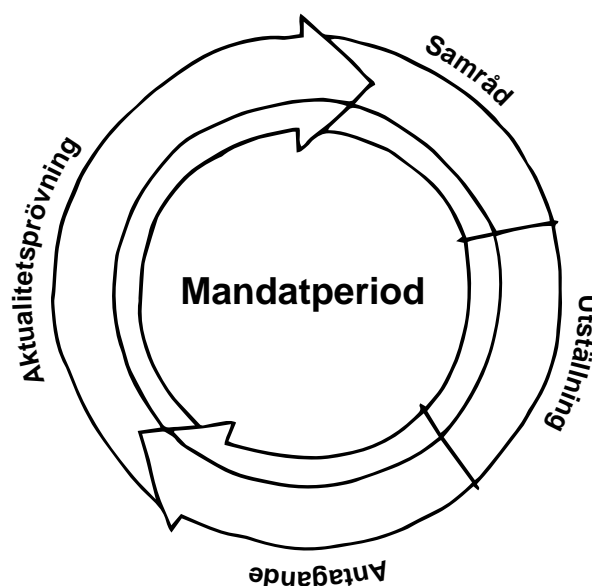
fysiska miljön. Planen är vägledande för kommunens bygglovsgivning och övrig planering, exempelvis lokalisering av bostäder, arbetsplatser och service i kommunen. Planen är också vägledande för beslut enligt miljöbalken, väglagen och andra lagar som rör mark- och vattenanvändningen eller byggande. En översiktsplan är inte juridiskt bindande. Översiktsplanen redovisar en avvägning mellan olika allmänna intressen samt hur kommunen avser att tillgodose riksintressen och miljökvalitetsnormer. Miljökonsekvenserna ska redovisas enligt bestämmelserna i miljöbalken gällande miljöbedömningar.

1.2 Rullande översiktsplanering

Förändringar sker allt snabbare i dagens samhälle. Nya planeringsanspråk och intressen bidrar till att översiktsplanen kontinuerligt bör ses över för att bibehålla sin funktion som ett strategiskt vägledande beslutsunderlag. Genom att arbeta med förändringar av och tillägg till den kommunomfattande översiktsplanen underlättas arbetet med ändringar och kompletteringar utan att hela planen måste göras om.

I Hedemora kommun innebär en rullande planering följande:

- Den kommunövergripande översiktsplanen implementeras i den kommunala organisationen.
- Översiktsplanen aktualitetsförklaras varje mandatperiod och revideras kontinuerligt.
- Fördjupade översiktsplaner och tematiska tillägg tas fram, ses över, upphävs eller förnyas vid behov.

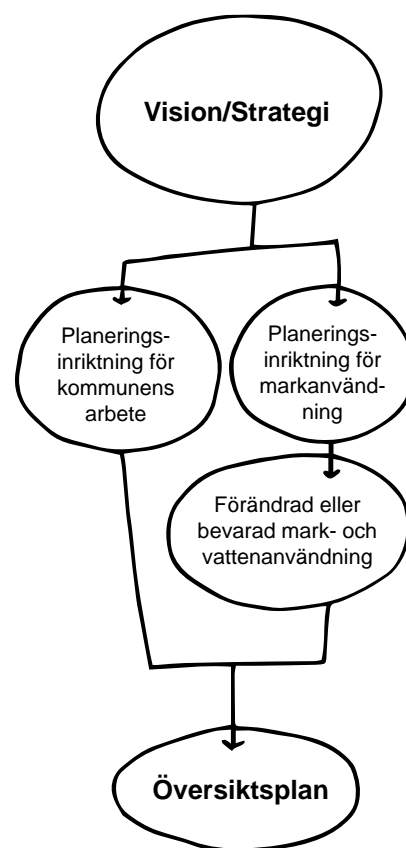

Av översiktsplanen ska framgå (PBL kap. 3 § 5):

1. grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden,
2. kommunens syn på hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras,
3. hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena och följa gällande miljökvalitetsnormer,
4. hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen, och
5. sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lagen som avses i kap. 7 § 18 första stycket miljöbalken.

Översiktlig planering i Plan- och bygglagen (PBL 2010:900)

1. planläggning ska med hänsyn till natur- och kulturvärden, miljö- och klimataspekter samt mellankommunala och regionala förhållanden främja (PBL kap. 2 § 3):
2. en ändamålsenlig struktur och en estetiskt tilltalande utformning av bebyggelse, grönområden och kommunikationsleder,
3. en från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper,
4. en långsiktigt god hushållning med mark, vatten, energi och råvaror samt goda miljöförhållanden i övrigt, och
5. en god ekonomisk tillväxt och en effektiv konkurrens.

1.3 Syfte

Övergripande syftet med en översiktsplan är att skapa förutsättningar för långsiktiga hållbara lösningar för Hedemora utifrån en helhetssyn på ekologiska, sociala och ekonomiska faktorer. Målet är att skapa ett Hedemora som är tillgängligt, tryggt och öppet med natur- och kulturhistoriska miljöer som samspelar med förtätning och förnyelse av befintliga områden.

Viktigt är att mark- och vattenanvändningen i kommunen inte ska förspilla ekologiska, sociala eller ekonomiska resurser samtidigt som goda bostäder och kommunikationsmöjligheter tillsammans med ett miljömedvetet näringsliv ska bidra till tillväxt och utveckling.

1.4 Planprocessen

En översiktsplan arbetas fram genom öppenhet och insyn för att skapa ett trovärdigt medborgarinflytande. Planen genomförs i ett antal olika steg för att ge möjlighet till berörda att delta och lämna synpunkter. Planprocessen består av ett antal olika steg.

Aktualitetsprövning

Kommunen är skyldig att en gång varje mandatperiod se över en gällande översiktsplan. Är planen inaktuell krävs en revidering. Detta kan ske genom att en helt ny översiktsplan upprättas eller genom att göra ändringar för olika delområden alternativt genom tillägg för vissa frågor för hela kommunens yta.

Samrådsskedet

Under samrådsskedet tas ett förslag till översiktsplan fram. Allmänheten, berörda organisationer och myndigheter ges möjlighet att påverka utformningen av planförslaget. Vanligtvis sker samrådet genom öppna diskussionsmöten, webbsidor, studiecirklar eller samrådsmöten. En politisk avstämning bör ske kontinuerligt och eventuella utredningar tillförs för att bredda underlagsmaterialet. Kommunen ska efter avslutat samrådsskede redovisa inkomna synpunkter och dess ställningstagande.

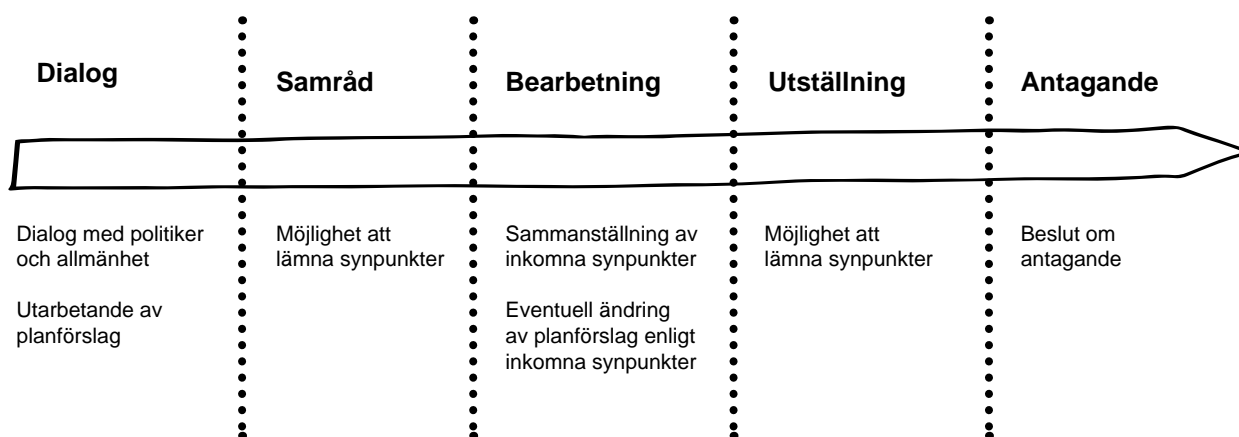
Utställningsskedet

Efter samrådet sammanvägs inkomna synpunkter och en omarbetning av planförslaget tas fram. Planförslaget ställs sedan ut under minst två månader för att ge möjlighet till allmänhet och berörda organisationer att ytterligare lämna in synpunkter. Länsstyrelsen ska under utställningsskedet lämna ett granskningsyttrande där det ska framgå om staten har invändningar avseende riksintressen, mellankommunala frågor, hälsa och säkerhet, miljö kvalitetsnormer och områden för landsbygdsutveckling i strandnära områden.

Efter utställningstidens utgång ska kommunen redovisa inkomna synpunkter samt de förändringar som synpunkterna föranlett. Om planförslaget ändras väsentligt efter utställningen ska de ställas ut igen.

Antagande och laga kraft

Efter avslutad utställning sammanställs de synpunkter som kommit in i ett granskningsutlåtande. Översiktsplanen antas genom ett beslut av kommunfullmäktige. Beslutet kan överklagas av alla kommunmedborgare. Dock kan endast fel gällande den formella hanteringen överklagas, ej planens sakinnehåll. Planen vinner laga kraft tre veckor efter överklagandetidens slut eller när eventuella överklaganden har prövats och avslagits.

2. Bakgrund

Bakgrundskapitlet berättar om Hedemora samt de övergripande mål och visioner som varit viktiga för den fysiska planeringen av kommunens miljö.

Hedemora kommun i regionen

Hedemora kommun ligger i den södra delen av Dalarna och angränsar till kommunerna Avesta, Norberg, Säter, Smedjebacken, Hofors och Falun. Befolkningen uppgick år 2015 till drygt 15 100 invånare, varav hälften bor i centralorten Hedemora och 3000 i landsbygdens bruks- eller gruvorter Långshyttan, Vikmanshyttan och Garpenberg. Resterande tredjedel är bosatta på landsbygden och i dess många byar.

Antalet utrikes födda inom kommunen har ökat de senaste tio åren och idag finns inte mindre än 88 nationaliteter representerade i kommunen. Inflyttningen av utrikes födda bidrar bland annat till att stabilisera kommunens befolkningsantal. Ur ett demografiskt tillväxtperspektiv innebär inflyttningen även en möjlighet att öka befolkningen med 5-10 procent till slutet av 2020-talet. Inflyttning sker främst av barnfamiljer med vuxna över 30 år. Hedemora kommun är inget undantag när det gäller

ålderstrukturen i länet som helhet. Rekrytering av arbetskraft och framtida äldreomsorg är därför stora utmaningar för kommunen.

Hedemora är Dalarnas äldsta stad och de historiska vingslagen är starka med gamla gruvtraditioner som präglat kommunen under lång tid. Mycket av Hedemoras identitet finns i den variation av orter och landskap som representeras inom kommunen. Likt de angränsande kommunerna Avesta, Norberg, Säter, Smedjebacken, Hofors och Falun finns mycket värdefull natur- och kultur att uppleva.

I likhet med flertalet andra Dalakommuner står den privata sektorn för en större andel av sysselsättningen än i landet som helhet. Förutom omsorgen är stålindustrin och gruvan i Garpenberg de största arbetsgivarna. Ett par orter är särskilt känsliga för nedläggningar inom industrin, men gruvan expanderar och det småskaliga näringslivet i övrigt uppvisar en stigande sysselsättningstrend.

Hedemora i regionen

Hedemora och Avesta utgör idag en egen arbetsmarknadsregion med närhet till de kringliggande regionerna FalunBorlänge, Gävle, Uppsala, Stockholm och Västerås.

En tredjedel av den förvärvsarbetande befolkningen pendlar till andra orter. Fördelningen mellan de män och kvinnor som pendlar ut från kommunen är relativt jämt fördelad, 57 % män och 43 % kvinnor. Majoriteten av utpendlingen sker främst inom Dalarnas län. De fem största utpendlingsorterna är Avesta, Borlänge, Säter, Falun och Stockholm. Trenden är ökande, åt alla håll, och främst för kvinnor.

Siffrorna för antalet personer som pendlar in till Hedemora från andra orter är något lägre än siffrorna för utpendlingen. Fördelningen mellan inpendlande män och kvinnor är också relativt jämt fördelat, 58 % män 42 % kvinnor. Inpendling sker framförallt inom Dalarnas län från orterna Säter, Avesta, Borlänge, Falun och Norberg.

Hedemora stad

Hedemora är Dalarnas äldsta stad, med anor från 1200-talet och stadsrättighet från år 1446. Den äldre stadskärnan utgör Dalarnas enda medeltida stadsbildning med bevarade kulturlager under bebyggelse som tillkommit efter 1600-talets reglering. Stadsmiljön är av småstadskarakter med torgmiljö, småskalig träbebyggelse och senmedeltida ursprung. De medeltida spår som finns kvar idag utgörs av delar av kyrkan och delar av stadens gatunät.

Hedemora Stad har efter århundraden av historisk tillväxt sedan mitten av 90-talet upplevt viss befolkningsstagnation beroende på ökande födelse- och flyttningsunderskott. En utveckling som har många direkta paralleller i omgivande kommunhuvudorter i Södra Dalarna och Bergslagen efter 90-talets starka regionala strukturomvandling.

Från perioden efter 2010 finns nya tydliga tecken på allt starkare flyttningsbalanser och en tilltagande bostadsbrist som berör breda sektorer av den lokala bostadsmarknaden. En bakgrund är såväl en markant bostadsefterfrågan från både yngre och äldre bostadshushåll som de behov som genereras av en tillkommande inflyttning till kommunen.

Hedemora har här som kommuncentrum mycket goda förutsättningar till en starkare framtidstillväxt både som bostadsort och som etableringsort förutsatt att nödvändiga utvecklingsåtgärder kan genomföras för att möta viktiga krav på nya och förbättrade bostäder, en uppgradering av stadsmiljö och transportinfrastruktur.

Idag uppgår befolkningen i staden till 7500 invånare och ett högst realistiskt utvecklingsmål är att nå över 8000 invånare kring 2025.

Dagens bostadsbestånd i Hedemora kännetecknas av en tilltagande bostadsbrist som berör flertalet bostadssektorer. En betydande faktor som allvarligt påverkar möjligheten till effektivare omflyttningar i beståndet gäller den brist på god tillgänglighet som berör många flerbostadshus i staden där hiss saknas. Äldre människor som idag bor i villa har svårt att hitta lägenheter med fullgod tillgänglighet, vilket betyder att önskade flyttkedjor uteblir och att hus lämpliga för yngre barnfamiljer avhålls bostadsmarknaden.

Flerbostadshus finns i centrum och i dess närhet. I övrigt utgörs bostadsbebyggelsen främst av villor och rad- och kedjehus. Dessa områden ligger på gång- och cykelavstånd till centrum, men flera områden har förhållandevis långt till livsmedelsbutikerna vid riksväg 70. Dagens bostadsbestånd visar ett överskott av små lägenheter med bristande tillgänglighet samtidigt som brist råder på rymliga lägenheter av varierande storlek, med god tillgänglighet och trivsamt uteplats. Många bostadshus är omorderna och hiss saknas i regel.

Äldre människor som idag bor i villa har svårt att hitta lägenheter med fullgod tillgänglighet, vilket betyder att önskade flyttkedjor uteblir och att hus lämpliga för yngre barnfamiljer avhålls bostadsmarknaden.

Hedemora stad är väl försedd med såväl offentlig som kommersiell service. Folk tandvård, vårdcentral, äldreboende, ishall och vuxenutbildning ligger strax utanför centrum. I staden finns fem kommunala förskolor. Det finns tre låg- och mellanstadieskolor, varav en friskola samt två 7-9-skolor, varav en friskola. Inom kommunen finns även ett gymnasium.

Naturen finns nära inpå och erbjuder flertalet rekreativsmöjligheter. Brunnsjöberget och Stadsberget erbjuder möjlighet till orientering samt motions- och skidspår. En av ortens populära lekplatser är belägen centralt i Sveaparken och där finns också en pulkabacke.

Hökartorget - en del av Hedemora stad. Torgmiljöer, småskalig träbebyggelse och senmedeltida ursprung är karaktäristiskt för Hedemora stad.

2.1 Utgångspunkter & övergripande mål

Översiktsplanen för Hedemora kommun bygger på en sammanvägning av mark- och vattenanvändningen som beskrivs i planförslaget. Översiktsplanen fokuserar på de strategiskt viktiga frågeställningarna som har arbetats fram av politiken i samarbete med tjänstemän i uppdrag att ta fram en ny översiktsplan. Planen behandlar även sådant som enligt plan- och bygglagen måste finnas med i en översiktsplan för att den ska uppfylla de krav som ställs.

De översiktsplanefrågor som kräver större detaljeringsgrad, exempelvis synen på markanvändning i mindre orter eller mellanrummet mellan olika intressen, ingår inte i denna handling. Vid behov av ytterligare fördjupningar och studier kommer detta att hanteras i den efterföljande, rullande översiktsplaneringen eller genom fördjupningar av översiktsplanen för delar av kommunen.

I kommunen finns ett antal program och strategier, mål och styrdokument som ska hanteras. Översiktsplanen har belyst de ämnesområden som är av betydelse för den fysiska planering och Hedemora kommuns intresse. Löpande i dokumentet finns hänvisningar.

Nationella och regionala mål, planer och program

I översiktsplanen ska det enligt plan- och bygglagen anges hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen. Detta utifrån relevanta nationella och regionala mål, planer och program som är av betydelse för en hållbar utveckling.

I en rapport framtagen av Boverket (2011:17) har en sammanställning av de nationella mål, planer och program av betydelse för fysisk samhällsplanering, tagits fram. Översiktsplanen för Hedemora avser att förhålla sig till de som är av betydelse för kommunen.

Vision för Sverige 2025

Vision för Sverige 2025 är framtaget av Boverket på uppdrag av regeringen. Den visar var Sverige bör vara år 2025 för att nå målen för ett hållbart samhälle till år 2050. Visionen bygger på nationella mål som berör den fysiska samhällsplanerin-

gen och fyra megatrender; *ett ändrat klimat, en globaliserad värld, en urbaniserad värld och en digitaliserad värld*. Vision för Sverige 2025 belyser vikten av sambandet mellan stad och land. Stora städer försätter att växa och vara ekonomiska och kulturella motorer för utveckling av den omgivande regionen. De regionala omlanden och deras mindre orter växer och får egen livskraft. Visionen lyfter även fram den fortsatta avbefolkningen i mindre orter och glesbygd utanför pendlingsstråk. En viktig åtgärd för detta är samverkan mellan kommuner, byar och mindre samhällen för att därigenom behålla attraktionskraft och på så sätt skapa en positiv utveckling.

Hedemora är en del av den pågående omvandlingen mellan stad och omland. För att vara en delaktig aktör av regionen bör Hedemora arbeta aktivt för samverkan mellan omkringliggande kommuner samt planera för ett byggande där fokus på människors behov av livskvalitet, god hälsa och hushållning med resurser är prioriterade.

En levande landsbygd eftersträvas

LÄS MER!

Vision för Sverige 2025, Boverket, 2012.

Dalstrategin - Dalarna 2020, Region Dalarna, 2014.

Dalastrategin – Dalarna 2020

Dalastrategins centrala funktion är att vara underlag för dialog mellan den nationella och regionala nivån om prioriteringar inom länets tillväxtarbete samt för dialog med den lokala nivån om prioriteringar gällande lokala och mellankommunala tillväxtarbeten. I Dalastrategin pekas ett antal målbilder ut som direkt eller indirekt berör kommunens översiktliga planarbete.

Dalastrategin belyser även vikten av ett utvecklat regionalt rumsligt perspektiv. För att främja en hållbar regional tillväxt behövs kommunöverskridande och strategiska förhållningssätt. Infrastruktur, kommunikationer, bostadsförsörjning, klimat- och energifrågor, näringsliv, utbildning och offentlig service, är frågor som kommunerna alltmer får svårare att klara av på egen hand. Ett samarbete över gränserna där samverkan lyfts till en regional nivå är viktigt för utvecklingen.

Hedemora är tillsammans med Avesta i en geografisk mellanposition där möjligheterna att ta del av två regionala noder är möjlig. FalunBorlänge pekas ut i Dalastrategin som den starka motorn för regionen gällande bland annat arbete och utbildningsmöjligheter. Tack vare Hedemoras fördelaktiga geografiska läge längs Dalabanan nås Uppsala och Västerås, och i förlängningen Stockholm och Mälardalen, inom en timme med tåg. Över 85% av sysselsättningen finns inom denna storregion. Att förädla och utveckla Hedemora för att stärka dess roll som en attraktiv boendekommun ställer krav på samordning av resurser där en välutvecklad transportinfrastruktur och kommunikationsmöjligheter är en viktig aspekt för att nå målet om en stark kärna och levande landsbygd.

Ett samarbete över kommungränserna där samverkan lyfts till en regional nivå är viktig för utvecklingen.

2.2 Fördjupade översiktsplaner och program

Inom kommunen finns ett antal fördjupade översiktsplaner och områdesbestämmelser. En fördjupad översiktsplan är en mer preciserad plan för ett speciellt utpekad område. En fördjupad översiktsplan kan också vara en tematisk plan för särskilda ändamål, som exempelvis utreder förutsättningar för en viss typ av ny aktivitet eller exploatering inom kommunen. En fördjupad översiktsplan kan också specifikt reglera hur kulturmiljövärden ska behandlas. Genom områdesbestämmelser

kan kommunen reglera grunddragen i mark- och vattenanvändningen inom begränsade områden. Regleringen i områdesbestämmelserna är inte uttömmande och ger inte någon direkt rätt att använda marken på angivet sätt.

De fördjupade översiktsplaner och områdesbestämmelser som finns inom Hedemora redovisas i tabeller nedan.

Områdesbestämmelser

Namn	Laga kraft
Prästhyttan	1991-10-28
Västerby	1992-11-24
Königshyttan	1993-01-11
Brattfors	1993-01-11
Norn	1993-03-19
Kloster	1993-04-16
Pershyttan	1993-05-06
Nordan och Svensbodarne	1994-03-09
Smedby	1994-07-28
Stjärnsund	1994-07-28
Granbo	1995-06-13
Smedsliden	2007-10-29

Fördjupade översiktsplaner

Namn	Laga Kraft
Vikmanshyttan	1994-03-18
Garpenberg	1997-06-25
Långshyttan	1994-07-20
Stjärnsund	2000-04-18
Smedby-Koberga	1998-03-13
Backa-Grådö	1995-01-20

Tematiska tillägg

Arbete pågår med framtagande av plan för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, LIS-plan.

Tabell över fördjupade planer och områdesbestämmelser inom Hedemora kommun.

Med fördjupad översiktsplan kan kommunen reglera hur kulturmiljövärden ska behandlas.

Genom områdesbestämmelser kan kommunen reglera grunddragen i mark- och vattenanvändningen.

2.3 Allmänna intressen, riksintressen och miljö kvalitetsnormer

Enligt plan- och bygglagen ska det i översiktsplanen redovisas hur allmänna intressen tillgodoses vid beslut om mark och vattenanvändning. Översiktsplaneringen ska genomföras med hänsyn till natur och kulturvärden, miljö- och klimataspekter samt mellankommunala och regionala förhållanden. Långsiktigt god hushållning med mark, vatten och energi, en god ekonomisk tillväxt och en socialt god livsmiljö är aspekter som ska hanteras i översiktsplanen. I översiktsplanen för Hedemora har ett antal ställningstaganden och rekommendationer pekats ut som strategiskt viktiga för arbetet med utvecklingen av en hållbar och rullande planering.

Riksintressen

Riksintressen är enligt miljöbalken intressen som har nationell betydelse för bevarande eller nyttjande och som kommunen ska beakta i sin planering. Översiktsplanen är det dokument där riksintressen särskilt ska anges. Utpekade områden gällande riksintressen innebär inte per automatik att ett förbud rörande byggande eller andra åtgärder berörs. Detta under förutsättning att riksintressets kärnvärden inte skadas. Länsstyrelsen innehar rätten att upphäva kommunens beslut om inte riksintressen tillgodosetts.

De riksintressen som Hedemora för fram synpunkter på i översiktsplaneprocessen är:

- Området Grådö, Hamre, Husby anses av kommunen vara ett alltför stort geografiskt område för att kunna utgöra ett hanterbart riksintresse. Värdebeskrivningen behöver förtydligas för att kunna avgöra vad som anses vara kärnvärdena. Hedemora kommun förespråkar att detta område ska ses över i dialog med länsstyrelsen.
- I riksintresset för Hedemora stad omnämns stadsjordarna. Marken är idag inte inom kommunens ägor. Hedemora kommun förespråkar att detta område ska ses över i dialog med länsstyrelsen.

- Västerby föreslås av kommunen utpekade som ett riksintresse. Riksintresset bör vara en del av de befintliga områdesbestämmelserna för att säkra dess kärnvärden. Hedemora kommun förespråkar att detta område ska ses över i dialog med länsstyrelsen.

Miljö kvalitetsnormer

I miljöbalken regleras miljö kvalitetsnormer vilka har till syfte att reglera den kvalitet på miljön som ska uppnås inom avsatt tid. Miljö kvalitetsnormer finns för buller-, luft- och vattenkvalitet. I enlighet med plan- och bygglagen ska det framgå i översiktsplanen hur miljö kvalitetsnormerna efterlevs.

Hedemora kommun är medlem i Dalarnas luftvårdsförbund vilka tillhandahåller mätningar, beräkningar och resultat gällande luftkvalitet. I Hedemora har endast sporadiska mätningar genomförts i nutid. Mätningarna indikerar att miljö kvalitetsnormerna inte överskrids.

Miljö kvalitetsnormer för buller gäller för kommuner med fler än 100 000 invånare och vid större vägar, järnvägar och flygplatser. Hedemora kommun berörs därmed inte men arbetar ändå aktivt med bullerfrågor i den fysiska planeringen.

Miljö kvalitetsnormerna för vatten bedrivs i dagsläget inte i någon samordnad regi där kommuner i Dalarna ingår. Hedemora kommun arbetar aktivt med åtgärder avseende enskilda avlopp och går igenom kommunen områdesvis. Användningsförbud läggs på anläggningar som ej uppfyller minimikraven på enskilt avlopp.

I kommunen finns flertalet sjöar med övergödningssproblematik. Två av kommunens sjöar, Gruvsjön och Finnhytte-Dammsjön i kommunens östra del, uppnår inte kemisk god status och uppfyller inte miljö kvalitetsnormerna för vatten. Långshytteån har förhöjda kadmiumhalter och uppfyller därför inte heller miljö kvalitetsnormerna för vatten. Ett samlat arbete pågår kring att finna hållbara lösningar för hanteringen av enskilda avlopp.

2.4 Mellankommunala frågor

Många planeringsfrågor stannar inte inom den geografiska kommunen och beslut som fattas på kommunalnivå har även betydelse för andra kommuner. Detta gör att det finns ett behov av samordning inom olika områden där Hedemora kommun gränsar till kommunerna Avesta, Säter, Smedjebacken och Falun i Dalarnas län, Norberg i Västmanlands län samt Hofors i Gävleborgs län. De frågor som bedöms vara

av mellankommunalt intresse och där fortsatt samarbete med angränsande kommuner behövs är: energiförsörjning, kommunikation, kollektivtrafik, natur och rekreation, turism, vatten, vindkraft, opåverkade områden samt Bergslagsbanan. Fördjupningar kring hur dessa områden är en fråga för mellankommunalsamordning samthursammabetetserutredovisas mer djupgående i Miljökonvensbeskrivningen.

Flertalet frågor som berör mark- och vattenanvändningen i Hedemora kommunen och där ett fortsatt samarbete behövs är bland annat:

- **Energiförsörjning**

Hedemora Energi tillhandahåller fjärrvärme i Säter och Stora Skedvi.

- **Kommunikation**

Marknaden för arbete, utbildning och boende ökar i takt med regionförstoring. Hedemora kommun ligger i en region där möjligheterna till arbetspendling är av stor vikt, en attraktiv kollektivtrafik mellan de angränsande kommunerna är därför av stor vikt.

- **Natur och rekreation**

Utvecklingen av natur och rekreation är en fråga av mellankommunalt intresse som berör flera kommuner. Värdefulla naturmiljöer redovisas på *mark- och vattenanvändningskartan*.

- **Turism**

Älvlandskapet kring Hovran hänger samman med Säterdalen, Säter kommun och turistnäringen i området är därför en fråga som berör såväl Säter som Hedemora.

- **Vatten**

De sjöar och vatten som ingår i utpekandet av LIS-områden berör omkringliggande kommuner. Inga av de föreslagna LIS-områdena ligger nära kommungränsen men vissa av de berörda vattendragen, bland annat Dalälven, avrinner mot andra kommuner. Behovet av skydd för vattentäkter är av stor vikt och en fråga för mellankommunal samordning. Hantering av vattentäkter och vattenföroreningar berör olika kommuner på ett övergripande sätt.

- **Vindkraft**

Högtjärnsklack, riksintresse för vindbruk, ligger till största delen inom Hedemora kommun men sträcker sig även in i Avesta kommun. Ett tematiskt tillägg gällande vindkraft föreslås tas fram. I det arbetet behöver hänsyn tas till Avesta kommuns motsvarande plan.

- **Opåverkade områden**

Hedemora kommun bör tillsammans med de angränsande kommunerna samarbeta för att området ska hållas fritt från större exploatering. Likaså ska området vara fritt från störande verksamheter.

- **Bergslagsbanan**

Bergslagsbanan går genom norra delen av kommunen och berör angränsande kommuner.

Tabell över mellankommunala frågor inom kommunen.

3. Målbild för Hedemora 2030

Målbilden för Hedemora 2030 består av sju delområden som beskriver de förutsättningar och framtida ställningstaganden som Hedemora kommun bör arbeta utifrån.

3.1 Hedemora har en bebyggelsestruktur som är koncentrerad – en blandad bebyggelse som gör det attraktivt att bo och verka i kommunen.

Hedemoras identitet är tydlig i bebyggelseutvecklingen

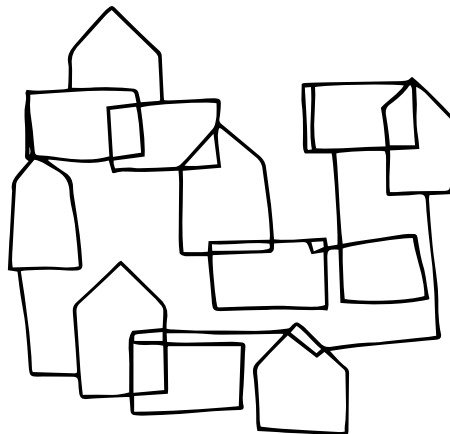
En koncentrerad och tät bebyggelsestruktur bygger på en avvägning mellan olika intressen. I Hedemora finns en historia och en identitet knuten till centralortens stadskärna med traditioner från medeltiden som plats för handel och marknader. Identiteten är också knuten till kommunens tätorter med kopplingar till brukssamhället med järn- och stålhantering, gruvverksamhet samt skog- och jordbruk. Bilden av Hedemora återspeglas också i landskapet där jord- och skogsbruket har satt sin prägel. Idag finns natur- och kulturmiljöer av riksintresse och en landskapsbild som ger karaktär åt kommunen.

En utveckling av nya bostäder och anpassning av befintligt bestånd bygger på kunskap om historien men också vetskap om framtidens behov och krav. En avvägning mellan intressen, till exempel förtätning, bevarande av grönstruktur och behovet av teknisk försörjning, återkommer i planeringsprocessen. Översiktsplanen ska ge en riktning om var ny bebyggelse är lämplig men också peka ut värdefull natur och andra bevarandevärden. Att värna om Hedemoras identitet är viktigt och något som ger kvalitet åt den byggda miljön.

Service och kommunikationer samverkar med bebyggelseutvecklingen

Att utveckla bebyggelsen är en viktig del i kommunens överlevnad. Attraktiva boenden skapas genom nyproduktion men även genom om- och tillbyggnad. Den tekniska infrastrukturen med VA-planering, dagvattenhantering och säkerställande av dricksvattentäkter måste samverka med bebyggelseutvecklingen för att skapa hållbara lösningar. Planering av skolverksamheten bör samverka med den fysiska planeringen i tidiga skeden. Utbudet av dagligvaror i kommunen styrs av olika parametrar, men en tät och koncentrerad bebyggelsestruktur ger en ökad möjlighet för till exempel lokala handlare.

Kommunikationer blir allt viktigare i diskussionen kring hållbar utveckling. Det behövs gång- och cykelvägar som är gena, trygga och säkra samt

en attraktiv kollektivtrafik. Att samverka i tidiga skeden kring bebyggelseutveckling och behovet av kommunikationer är viktigt. En väl fungerande infrastruktur och service gör boendet attraktivt.

En god livsmiljö för alla

Ett övergripande mål för kommunen är att få människor att välja Hedemora som bostadsort. Samhällsplaneringen har en viktig roll för ett hållbart samhällsbyggande som tillgodoser människors behov av en god livsmiljö. En genomtänkt och medveten planering kring den fysiska miljön där bebyggelse, infrastruktur, natur, kultur samt omsorg och service gör det lätt att välja Hedemora som bostadsort.

Kommunen är en av flera aktörer som har möjlighet att påverka bebyggelseutvecklingen. Dalarna är ett av de första län som står inför stora pensionsavgångar där ökade behov av boendeanpassning och sedermera efterfrågan på äldreboende ställer krav på framtida bebyggelseplanering. Rekrytering av ny arbetskraft är även för Dalarna en angelägen fråga.

I Hedemora ska det finnas en mångfald i bostadsutbudet som är tilltalande och möjliggör olika former av hushåll. Ett varierat utbud av upplåtelseformer inom såväl befintliga som nya områden ska göra det enklare att byta bostad inom ett bostadsområde där man redan trivs och gärna vill stanna. En större blandning av bostäder och arbetsplatser ska ge ökade kvalitéer i boendemiljön.

Ställningstagande och rekommendationer

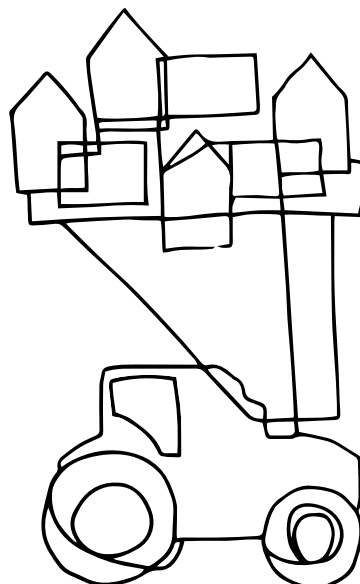
- Revidera och aktualisera de fördjupade översiktsplanerna.
- Revidera gällande områdesbestämmelser och utreda behovet av nya områdesbestämmelser.
- En helhetssyn integreras med syfte att samordna nytillkommen kommunal- och offentlig service i den fysiska planeringen.
- Planera för ett väl utbyggt gång- och cykelvägnet som sammanför kommunens målpunkter som exempelvis arbetsplatser, bostadsområden, skolor, servicefunktioner, rekreationsområden samt bytespunkter för olika trafikslag.
- Byggande på brukningsvärd jordbruksmark ska inte ske annat än om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.
- Tillkommande bebyggelse ska bedömas med hänsyn till störningar, risker, natur- och kulturmiljövärden, rekreationsvärden och möjligheten att ordna vatten och avlopp.
- Nya planerade bostads- och arbetsplatsområden ska anslutas till allmänt VA, placeras och utformas utifrån ekologiska normer och anpassas till stads- och landskapsbilden.
- Lokal bebyggelse- och byggnadshistoria är viktig att värna och bör särskilt uppmärksammas vid byggande inom värdefulla kulturmiljöer och på landsbygden.
- Hedemora ska ha en aktiv dialog och samverkan rörande breddbandsfrågor.

3.2 Hedemora vill skapa en modern och attraktiv landsbygd som samverkar med omgivande samhällsfunktioner, lokalt och regionalt

Relationen stad och land

För att bygga den hållbara staden krävs ett samspel mellan stad och land. Hedemora kommun består både av landsbygd och mindre tätorter. I kommunens landsbygdsprogram från 2007 påtalas flera faktorer för en levande landsbygd, bland annat ett brett lokalt engagemang, boendemöjligheter, företagsamhet på landsbygden, servicenivå samt tillgänglighet och kommunikationer. Av naturliga skäl finns en stor del av den offentliga servicen, en utbyggd infrastruktur samt andra primära funktioner i centralorten, men för att skapa attraktivitet och hållbarhet krävs att viss service lokaliseras utanför stadskärnan.

De areella näringarna utgör en stor del av kommunens yta och är viktiga för företagsamheten på landsbygden. Jord- och skogsbruk försörjer inte bara invånare i kommunen utan även delar av omlandet.

Kommunen är en stor markägare vad gäller jordbruksmark och skog, men har begränsade möjligheter att direkt påverka utvecklingen. Kommunen har också en viktig funktion som markägare i gränslandet mellan stad och land, där den tätortsnära rekreationen är ett viktigt element för stadens invånare.

Behovet av opåverkade områden ökar i takt med allt samhället blir allt mer bullerstört. Det finns idag få områden inom kommunen som är helt opåverkade av skogsbruk eller liknande. Identifierade opåverkade områden ska fredas inför framtida exploatering.

Bo och verka – en del av en levande landsbygd

Vad som är attraktivt boende varierar beroende på vem du frågar. Idag blir det allt vanligare att människor söker en livsmiljö och därefter arbete. Ett av kommunens övergripande mål är att få människor att välja Hedemora kommun som bostadsort, genom att skapa goda livsvillkor i kommunen.

Förtätning ska ske målmedvetet i linje med kommunens mål om en tät och koncentrerad bebyggelsestruktur i tätorter och landsbygd. Detta värnar om värden i landskapet och närmiljön. Service i form av skola och omsorg samt verksamheter är en del av en levande landsbygd, likväl som i tätorterna. Kommunen ska verka för samarbeten och främja företagande och lokalt engagemang. Kommunen bör verka för förbättrade kommunikationer till tätorterna genom kollektivtrafik. Gång- och cykelmöjligheter bör i första hand utvecklas inom orterna för att binda samman befintliga nät och nå strategiska målpunkter.

Fritidsbebyggelse omvandlas i allt större utsträckning till åretruntboende. Efterfrågan på grundläggande samhällsservice i form av kollektivtrafik, sophämtning, avfallshantering, förskolor och skolor blir en naturlig följd av omvandlingen. En samlad avvägning bör genomföras inom dessa områden.

Ställningstagande och rekommendationer

- Inom stora opåverkade områden ska större exploateringar inte tillåtas.
- Jord- och skogsbruksmarkens produktionsförmåga ska behållas för framtiden.
- Samhällsinsatser som stärker förutsättningar för boende och verksamheter på landsbygden prioriteras till Långshyttan, Stjärnsund, Husby, Garpenberg, Västerby och Vikmanshyttan.
- Byggande på brukningsvärd jordbruksmark ska inte ske annat än om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.
- Lokala bebyggelse- och byggnadshistoria är viktig att värna och bör särskilt uppmärksammas vid byggande inom värdefulla kulturmiljöer och på landsbygden.
- Inom skogs- och odlingslandskapet ska också rekreation/friluftsliv, natur- och kulturmiljövärden, biologisk mångfald, jakt, etablering av vindkraftsanläggningar, master, täktverksamhet och olika satsningar för turism och rekreation kunna utvecklas.

3.3 Hedemora uppmuntrar lokalt producerade livsmedel och värnar aktivt om jordbruks- och kulturlandskapets bevarande.

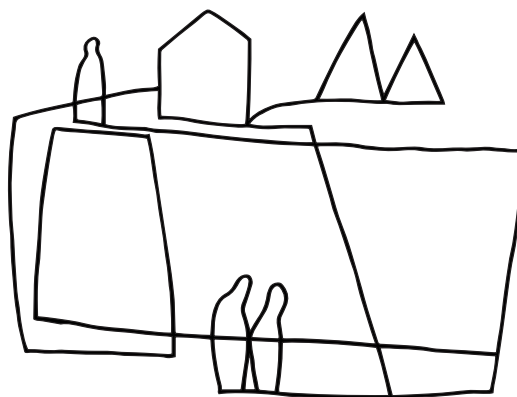
Jord- och skogsbruk en del av den hållbara utvecklingen

I takt med de förändringar som sker i vår omvärld blir signalerna allt tydligare på att vår livsstil inte är hållbar. Det lokala perspektivet blir viktigare för att nå en hållbar utveckling. Jordbruket är en av kommunens största näringar och kommunen ligger högt när det gäller antalet jordbruksföretag.

Jordbruket dominerar markanvändningen i ett centralt stråk utmed Dalälven och nordväst om Hedemora med en produktion som är någorlunda jämt fördelad mellan djur och grödor. Stora delar av odlingslandskapet kring Dalälven utgörs också av riksintresse för natur- och kulturvård.

Skogen har inte bara ett ekonomiskt brukningsvärde, utan har även stora värden för naturvård och friluftsliv, framförallt nära tätorter. Här fyller en tät och koncentrerad bebyggelsestruktur en viktig funktion i bevarandet av skogsmarken.

De areella näringarna har stor betydelse för naturvård, landskapsbild och ekonomi.

Kommunen har begränsade möjligheter att direkt påverka utvecklingen, men kan på olika sätt stärka förutsättningarna för att verksamheterna helt eller delvis skulle kunna försörja sig genom dessa näringar. Det är också viktigt att kommunen för en dialog med markägare om markens betydelse för naturvård och landskapsbild.

Ställningstagande och rekommendationer

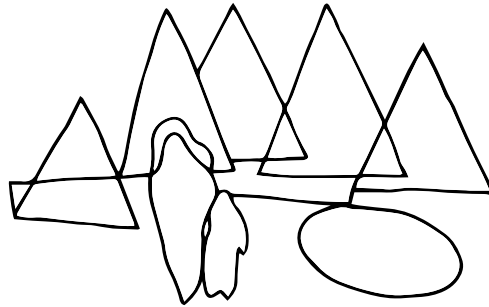
- Jord- och skogsbruksmarkens produktionsförmåga ska bevaras för framtiden.
- Byggande på brukningsvärd jordbruksmark ska inte ske annat än om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.
- Nya planerade bostads- och arbetsplatsområden ska anslutas till allmänt VA, placeras, utformas och anpassas till stads- och landskapsbild.
- Lokal bebyggelse- och byggnadshistoria är viktig att värna och bör särskilt uppmärksammas vid byggande inom värdefulla kulturmiljöer och på landsbygden.
- Samhällsinsatser som stärker förutsättningar för boende och verksamheter på landsbygden prioriteras till serviceorterna Långshyttan, Stjärnsund, Husby, Garpenberg, Västerby och Vikmanshyttan.
- Inom skogs- och odlingslandskapet ska också rekreation/friluftsliv, natur- och kulturmiljövärden, biologisk mångfald, jakt, etablering av vindkraftsanläggningar, master, täktverksamhet och olika satsningar för turism och rekreation kunna utvecklas.

3.4 Natur- och kulturmiljön i Hedemora är en viktig resurs som skall vara öppen och tillgänglig för alla oavsett kön, etnicitet, ålder eller funktionshinder

Kommunen skapar mötesplatser

Möjliggörandet och skapandet av förutsättningar för ett långsiktigt och hållbart Hedemora uppstår genom en helhetsyn på ekologiska, sociala och ekonomiska faktorer. Översiktsplanens största uppgift är att skapa en god livsmiljö för alla oavsett kön, etnicitet, ålder eller funktionshinder. Det vi bygger idag ska bidra till livskvalité både för oss som lever här och nu, för våra barnbarn och för våra barnbarnsbarn. Natur- och kulturmiljön i Hedemora är en viktig resurs som ska vara öppen och tillgänglig för alla. För att minnas vår historia och bevara kopplingen till tidigare generationer är det viktigt att bevara landskap, miljöer och byggnader med kulturhistoriskt värde. Det handlar inte om att samhället stannar upp och slutar utvecklas utan att utvecklingen sker i samklang med det historiska arvet. Det samlade värdet av natur- och kulturmiljöerna är viktiga värdeskapare.

Att tillgodose behoven av tillgängliga miljöer och att planera för attraktiva och trygga mötesplatser i centrum såväl som i bostadsområden ger möjligheter för människor med olika åldrar och bakgrund att träffas. För personer med fysisk funktionsnedsättning och äldre kan tillgängligheten i närmiljön vara avgörande för möjligheten att fungera självständigt i vardagslivet. Den fysiska miljön har stor betydelse

för hur vi kan forma våra liv och påverkar vår hälsa, trygghet, tillit och upplevelser av delaktighet. Genom planering med människan i fokus kan vi bidra till att människor mår bra. Människor med olika bakgrund är en förutsättning för en uppbyggnad av ett levande samhälle och en utgångspunkt för skapandet av kreativa möten.

Sociala hållbarhetsfaktorer berör flertalet av översiktsplanens delar och ska vara en integrerad del i den fysiska planeringen. Med kunskap och insikt kan sociala hållbarhetsfaktorer arbetas in och avspeglas i framtida planering.

Ställningstagande och rekommendationer

- Social hållbarhet ska vara en integrerad del av samhällsplanering.
- Kommunen ska arbeta för att öka möjligheterna för medborgarna att aktivt delta i samhällsplaneringen.
- Förbättra tillgängligheten till natur- och kulturområden i kommunen.
- Förbättra kommunikationer mellan bostadsområden och exempelvis skolor och idrottsanläggningar så att barn och unga själva kan nå sina målpunkter.
- Sammanhängande gröna stråk mellan naturområden samt mellan naturområden och tätorterna ska eftersträvas för att skapa goda förutsättningar för den biologiska mångfalden samt rekreation.

3.5 Hedemora visar vägen till en hållbar samhällsutveckling i stad och landsbygd

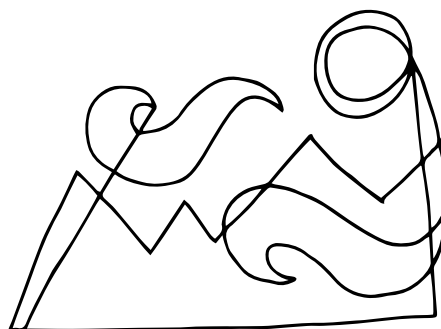
Kommunen har god kunskap om ett förändrat klimat

Översvämningar, värmeböljor, ras och skred är några av de effekter som kan förväntas av ett förändrat klimat. Hedemora kommun har god kunskap och förbereder sig genom förebyggande åtgärder och anpassning till de nya förutsättningarna. Lokala, nationella och regionala miljömål för miljö- och klimat eftersträvas i den fysiska planeringen.

Ny bebyggelse eller verksamheter som är viktiga för samhället ska därav inte planeras inom dessa riskområden. En effekt av ökad nederbörd är erosion som till exempel kan förändra livsvillkoren för växter och djur i strandnära lägen. I det långa tidsperspektivet kan detta få konsekvenser för både rekreation och turism.

Grundvatten av god kvalitet är viktigt för människors överlevnad. Kommunen ska ha ett långsiktigt skydd för kommunens vattentäkter och reservvattentäkter. Faktorer som kan påverka vattenkvaliteten, till exempel markföroreningar och utsläpp ska bevakas.

Ett varmare klimat, med ökad risk för värmeböljor får också effekter på folkhälsan. Effekter som kan väntas är till exempel förändrad luftkvalitet och ökad smittspridning. Kommunen har en viktig roll i att förebygga dessa konsekvenser för

innevånarna. Genom en framsynt fysisk planering kan sammanhängande grönstruktur och annan natur i staden fungera som värmeväxlare. Grönytor kan även vara mångfunktionella ytor och fungera som översvämningssytor vid ökad nederbörd.

Det är lätt att välja rätt för miljön

Förändringar i klimatet kan ibland vara svåra att ta till sig. Kommunen som verksamhet har god kunskap om miljö, energi och klimat och ska därför vara föregångare i valet av energikälla, transporter och tillgänglighetsanpassning av offentliga lokaler.

Ställningstagande och rekommendationer

- Samhällsplanering i Hedemora ska utgå från nödvändigheten att minska påverkan på klimatet och att använda energi effektivt.
- Byggnad på brukningsvärd jordbruksmark ska inte ske annat än om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.
- Den fysiska planeringen ska ta hänsyn till och stödja behovet av mark för produktion och distribution för förnyelsebar energi.
- Dagvatten ska tas omhand och renas på ett hållbart sätt. Vid all ny- och ombyggnad är det viktigt att avsätta ytor för dagvattenhantering.
- Dricksvattenförekomsternas skyddsbehov ska alltid beaktas.
- Vattendirektivet ska uppfyllas vid all planläggning och byggande.
- Planerade bebyggelseområden ska anslutas till allmänt VA.
- Utanför verksamhetsområde för allmänt VA ska bygglov/förhandsbesked bedömas restriktivt om VA-problem kan uppstå.

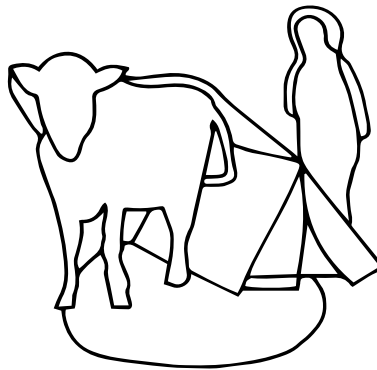
3.6 Hedemora erbjuder attraktiva utvecklingsmiljöer för företagande med god tillgång till lokaler och byggbar mark

Näringslivet – en viktig motor i kommunens utveckling

Hedemora Näringsliv AB är den kommunala aktör som bedriver näringslivsutvecklingsarbete i Hedemora. Fokus är på ett långsiktigt hållbart företagande där hänsyn tas till de ekonomiska, miljömässiga och sociala aspekterna av företagande.

Hedemora är en landsbygdskommun med ett stort antal företag varav de flesta är enmansföretag. De areella näringarna, industri samt vård och omsorg är starka näringsgrenar. En förutsättning för fortsatt utveckling av näringslivet i Hedemora är förmågan att attrahera och bibehålla kompetens och goda entreprenörer. Det är viktigt att kunna erbjuda möjligheter till varierat boende, möjligheter till rekreation och upplevelser samt goda förbindelser med omvärlden.

Utvecklingspotentialen inom Hedemora kommun är stor för turistnäringen. Detta kan iakttas inom besöksnäringen där framförallt natur som målområde utgör det starkaste motivet. Kommunen ska verka för att utveckla turismen som en del av näringslivet mot hållbart företagande.

En strategi kring verksamhetsområden som underlättar företagsetableringar

Det geografiska läget för Hedemora kommun är bra ur logistiskt perspektiv med närhet till riksvägsnät och järnväg. Kommunen bör verka för en etableringsstrategi där profilering av verksamhetsområden kan vara ett alternativ för att underlätta etablering. Utöver den behövs även underlag kring var det finns tillgänglig mark samt en beskrivning av hur företagare ska gå till väga vid om- och tillbyggnader eller vid behov av annan lokal.

Ställningstagande och rekommendationer

- Hedemora kommun ska arbeta aktivt med näringslivsutveckling.
- Hedemora kommun ska verka för utveckling av arbetsmarknad, näringsliv och handel i samarbete med andra aktörer; centrumförening, Region Dalarna och Länsstyrelsen Dalarna.
- Nya arbetsplatsområden ska lokaliseras i anslutning till kollektivtrafikstråk samt gång- och cykelvägar.
- Belysa och lyfta fram den unika kulturhistorien i kommunen för att öka turistnäringen.
- Kommunen bör säkerställa en god planberedskap med avseende på tillgängliga verksamhetsområden och andra platser av intresse för näringslivet.

3.7 Hedemora har goda kommunikationer – lokalt som regionalt

Gång – första steget i resan

Under lång tid har bilen prioriterats vilket har skapat barriärer och osammanhängande stråk för gående. Gående bör prioriteras i större utsträckning. Gångvägar ska vara trygga, gena och ha god tillgänglighet. Ett väl utvecklat gångnät är en förutsättning för att fotgängarna ska bli fler och andelen resor till fots ska öka. Det leder också till att fler väljer cykeln och i nästa steg kollektivtrafik. Bra gångstråk mellan hemmet och busshållplatsen ökar möjligheten att åka kollektivt.

Planering för fotgängarna och andra oskyddade trafikanter gör att den mänskliga skalan hamnar i fokus, vilket har positiva effekter på trafiksäkerheten och trafikmiljön. Gång är också ett viktigt inslag i kommuninnevanornas fritidsaktiviteter och motionslingor finns både i stadskärnan och i tätorterna.

Cykel – ett naturligt val för kortare resor

Att cykla behöver bli ett naturligt val vid kortare resor. Cykeln kan ersätta bilen vid många resor under fem kilometer. I det hållbara transportsystemet behöver cykeln prioriteras före alla trafikslag utom gång. Undantaget ska bara gälla större stråk där bil och kollektivtrafik är prioriterat.

Idag är cykelnätet inte sammanhängande inom kommunen. Cyklister har inte samma möjlighet som gående att ta sig fram och behöver därför ha en kontinuitet. Det är inte realistiskt och inte heller nödvändigt att bygga ut cykelnätet lika mycket överallt. Att satsa på stråk till viktiga målpunkter

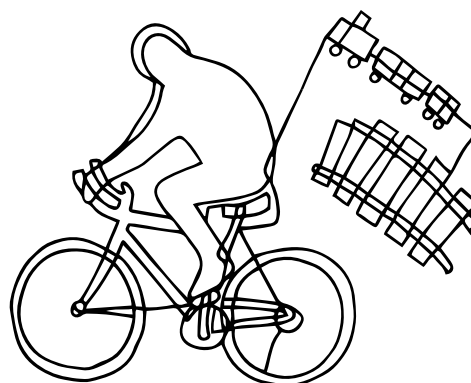
samt att länka samman befintliga kan vara en bit på väg - exempelvis mellan bostaden och skolan, till fritidsaktiviteten, mataffären samt busshållplatsen.

Kollektivtrafik – den hållbara länken

Kollektivtrafiken utgör en nyckel i ett hållbart transportsystem. En konkurrenskraftig kollektivtrafik måste erbjuda snabbhet, enkelhet, pålitlighet, bra information, attraktiva fordon och upplevas som trygg. Många av kommunens invånare bor på landsbygden eller i mindre tätorter. Kommunikationerna mellan centralorten och tätorterna bör därför utvecklas. Det är viktigt att kommunen medverkar i samarbetet med andra aktörer när det gäller satsningen på järnväg.

Bilen – ett bra komplement

Biltrafiken bör inte få större utbredning än vad den har idag. Istället bör man effektivisera de huvudnät och leder som finns inom orterna. Bilen är ett bekvämt färdmedel, men samtidigt måste vi väga in miljö- och klimataspekterna. I det långa perspektivet måste vi arbeta för alternativa lösningar till bilen.

Ställningstagande och rekommendationer

- Hedemora ska främja en samhällsplanering inriktad på gående, cyklister och kollektivtrafik som är tillgänglig för alla.
- Biltransporter i tätorternas centrum ska ske på gående och cyklisters villkor.
- Hedemora ska ha en aktiv roll i utvecklingen av kollektivtrafiken och satsa långsiktigt på goda kollektivtrafiklösningar.
- Viktiga gång- och cykelvägsstråk ska anslutas till centrala bytespunkter för kollektivtrafiken
- Riksintressen för kommunikationer ska tillgodoses i den fortsatta planeringen och andra beslut, och åtgärder som kan påverka riksintresset negativt ska inte tillåtas.
- I samverkan med länets övriga kommuner och intressenter verka för att det lokala och regionala väg- och järnvägsnätet upprätthåller en god standard och kontinuerligt utvecklas i samklang med framtida behov av robusta och hållbara transportleder för godstransporter.

4. Planförslag

Översiktsplanens rekommendationer och ställningstaganden bygger på målbilderna och avvägningar mellan olika intressen beskrivna i temadelarna.

4.1 Planförslag

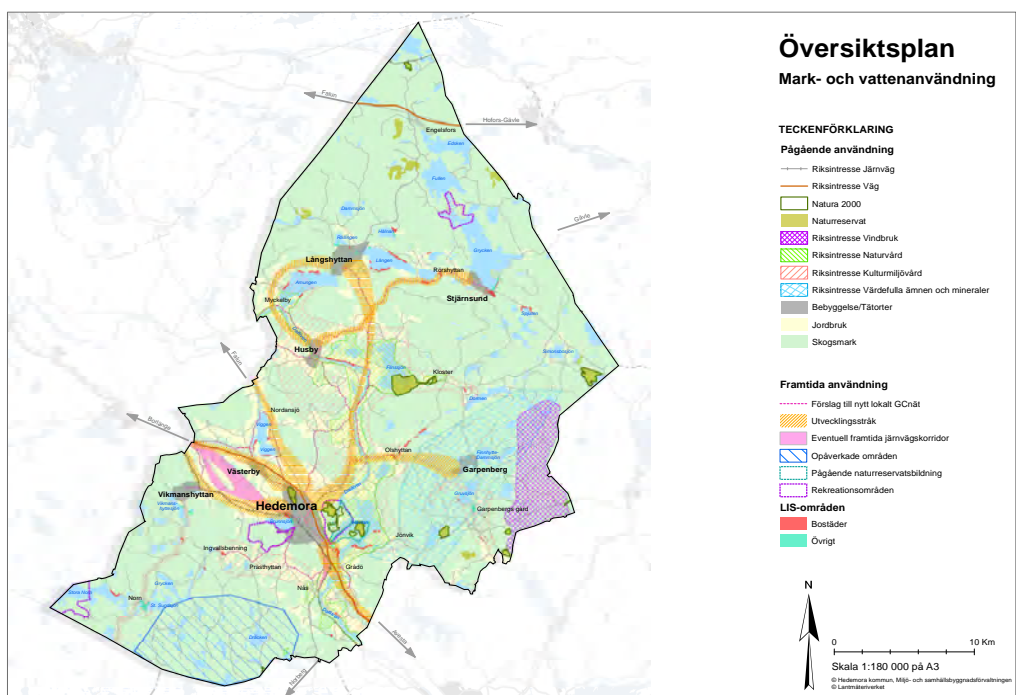
För att kunna visa intentioner och ställningstaganden gällande utvecklingen av mark- och vattenområden behöver översiktsplanens målbild omsättas i ett antal strategiska ställningstaganden och rekommendationer. Dessa syftar gemensamt till att uppnå målbilden och resultera i ett antal ställningstaganden om en förändrad eller i vissa fall bevarad mark- och vattenanvändning i kommunen. Vissa planeringsinriktningar kommer inte att resultera i förändringar i markanvändningen utan snarare i förändringar i hur kommunen organiserar sig, försörjs med nya planeringsunderlag och arbetar med specifika fokusområden.

I översiktsplanen har kommunen tagit ställning till vilka orter som ska prioriteras tillsammans med Hedemora stad. Dessa orter sammanvävs med hjälp av bebyggelse, kollektivtrafik, transport- och infrastruktur. I utvecklingsorterna prioriterar kommunen ny bebyggelse och arbetsplatser som kan stärka befintlig service och kollektivtrafik.

I kommunen har fem orter utöver Hedemora stad pekats ut som prioriterade. Vikmanshyttan, Garpenberg, Husby, Långshyttan och Stjärnsund. Idag finns en fördjupad översiktsplan för varje ort. Dessa fortsätter att gälla tills en ny finns antagen. Under framtagandet av planförslaget har offentliga samråd och dialogmöten med medborgarna hållits på

samtliga prioriterade orter. Inför dessa möten lades stor vikt vid att nå ut till olika befolkningsgrupper. Ett möte var särskilt riktat till ungdomar från högstadiet och gymnasiet. Inkomna synpunkter och kommentarer har sedan används som underlag i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Områden för landsbygdsutveckling har tillsammans med kommun och markägare pekats ut. Kommunens arbetsgrupp för översiktsplanarbetet består av både kvinnor och män, gruppen har även en åldersspridning. Arbetsgruppens sammansättning av både män och kvinnor i varierad ålder samt att dialogmöten och samråd har hållits på flera platser är ett sätt för kommunen att integrera ett så jämlikt planeringsarbete som möjligt. Det är också ett sätt för kommunen att ha jämlikhet och jämställdhet som en utgångspunkt i planeringen.

Översiktsplanen anger i text ställningstaganden och rekommendationer som tillsammans med tematiska kartor redovisar kommunens intentioner. På *Mark- och vattenanvändningskartan* angivna utvecklingsstråk påvisas endast en schematisk intention där ställningstaganden och rekommendationer ska läsas samman. Samtliga kartor redovisas i skala 1: 180 000 på A3. Översiktsplanen kan med fördel läsas tillsammans med tillhörande MKB.

Mark- och vattenanvändningskarta, hittas i större version under kapitel Bilagor.

4.2 Bebyggelse

Från Hedemora stad sträcker sig utvecklingsstråk där bebyggelse, service, kollektivtrafik, verksamheter och turism föreslås. Utvecklingsstråken ska verka för att binda samman de prioriterade utvecklingsorterna Vikmanshyttan, Garpenberg, Husby, Långshyttan och Stjärnsund. Ny bebyggelse avses i första hand koncentreras till befintliga bostadsbebyggelsegrupper på ett sätt så att utvecklingsorterna förtätas. Ny bebyggelse utanför de prioriterade orterna är även möjlig, utvecklingsstråken är endast schematiskt angivna. En viktig del i detta arbete är att utgå från samt utveckla den befintliga infrastrukturen i form av vägar, gång- och cykelvägnät, kollektivtrafik samt VA-nät. Bygglov eller förhandsbesked ska bedömas restriktivt i de områden som ligger utanför verksamhetsområdet för VA och där VA-problem kan uppstå.

I omlandet utanför stråken sker utveckling av jord- och skogsbruk och rekreation i kombination med viktiga landskapsvärden och kulturmiljöer. Grundprincipen för en hållbar bebyggelsestruktur i Hedemora är samspelet mellan stad och land samt region. En viktig del i detta arbete är att eftersträva sammanhängande gröna stråk mellan de olika naturområdena samt mellan naturområdena och tätorterna. Detta för att skapa goda förutsättningar för såväl den biologiska som för möjligheten till rekreation. För att säkerställa utvecklingen av jordbruk ska byggande på brukningsvärd jordbruks-

ruksmark inte ske annat än om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Ett viktigt skäl till att koncentrera bebyggelseutveckling till stråken och inom befintlig bebyggelsestruktur är att det möjliggör en prioritering av landskapets värden. Utanför stråken tillåts landskapet ta plats med sina funktioner och värden, från areella näringar till turism, friluftsliv samt natur- och kulturvärden. Vid exploatering i värdefulla områden, till exempel natur- och kulturmiljöer samt odlings- och skogslandskapet ska särskild hänsyn tas till utpekade områden. Nybyggnation ska ske i anslutning till befintlig bebyggelse och infrastruktur för att öka möjligheten till service, kollektivtrafik, samordning av vatten och avlopp med mera. Detta medför att de riksintressen som ligger inom utvecklingsstråken ej kommer påverkas väsentligt av en bebyggelseutveckling inom de utpekade områdena. Vid eventuella förändringar som kan komma att beröra ett riksintresse ska dialog med Länsstyrelsen och andra berörda parter alltid genomföras, detta för att säkerställa riksintressets värde.

Utvecklingsstråken ska verka för att binda samman de prioriterade utvecklingsorterna.

Grundprincipen för en hållbar bebyggelsestruktur i Hedemora är samspelet mellan stad och land samt region.

Vid förfrågan om permanentning av fritidsbebyggelse bör en samlad bedömning av platsens lämplighet för permanenta bostäder göras. I begreppet samlad bedömning ingår närhet till offentlig och kommersiell service, möjlighet att ordna godtagbara lösningar för vatten- och avlopp och avfallshantering samt möjlighet till godtagbar bredbandskommunikation med mera. Vid tillkommande bebyggelse ska bedömning med hänsyn till störningar, risker, natur- och kulturmiljövärden, rekreationsvärden och möjligheten att ordna vatten och avlopp alltid tas. Se *Mark- och vattenanvändningskarta*.

Vid förfrågan om omvandling av fritidsbebyggelse till permanentboende ska en samlad bedömning av platsen göras.

Ställningstagande och rekommendationer

- Nya planerade bostads- och arbetsplatsområden ska anslutas till allmänt VA, placeras, utformas och anpassas till stads- och landskapsbilden.
- Lokal bebyggelse- och byggnadshistoria är viktig att värna om och bör särskilt uppmärksammas vid byggande inom värdefulla kulturmiljöer och på landsbygden.
- Sammanhängande gröna stråk mellan naturområden samt mellan naturområden och tätorterna ska eftersträvas för att skapa goda förutsättningar för den biologiska mångfalden samt rekreation.
- Byggande på brukningsvärd jordbruksmark ska inte ske annat än om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.
- Utanför verksamhetsområde för allmänt VA ska bygglov/förhandsbesked bedömas restriktivt om VA-problem kan uppstå.
- Riksintressen för kommunikationer ska tillgodoses i den fortsatta planeringen och andra beslut. Åtgärder som kan påverka riksintresset negativt ska inte tillåtas.

4.3 Social hållbarhet

Möjliggörandet och skapandet av förutsättningar för ett långsiktigt och hållbart Hedemora uppstår genom en helhetssyn på ekologiska, sociala och ekonomiska faktorer. Sociala aspekter som är särskilt viktiga att ta hänsyn till i planeringen för det långsiktiga och hållbara Hedemora är såväl delaktighet som barns och ungdomars behov, integration, mångfald, trygghet, folkhälsa och sociala risker.

Sociala aspekter är särskilt viktiga i planerandet av ny bebyggelse. Ny bebyggelse ska planeras och uppföras så att goda livsmiljöer skapas för alla oavsett kön, etnicitet, ålder eller funktionshinder. Det som byggs idag ska bidra till god livskvalité

för såväl dagens medborgare som för framtidens samhällen. Likaså ska de natur- och kulturmiljöer som finns inom kommunen vara tillgängliga för alla. Planeringen ska verka för att tillgodose behoven av tillgängliga miljöer samt att skapa attraktiva och trygga mötesplatser i centrum såväl som i bostadsområden.

För personer med fysisk funktionsnedsättning kan tillgängligheten i närmiljön vara avgörande för möjligheten att fungera självständigt i vardagslivet. Genom planering med människan i fokus ska planeringen bidra till att människor mår bra och social hållbarhet ska vara en integrerad del av samhällsplaneringen.

Ställningstagande och rekommendationer

- Social hållbarhet ska vara en integrerad del av samhällsplanering.
- Kommunen ska arbeta för att öka möjligheterna för medborgarna att aktivt delta i samhällsplaneringen.
- Förbättra tillgängligheten till natur- och kulturområden i kommunen.
- Förbättra kommunikationer mellan bostadsområden och exempelvis skolor och idrottsanläggningar så att barn och unga själva kan nå sina målpunkter.

Ny bebyggelse ska planeras och uppföras så att goda livsmiljöer skapas för alla oavsett kön, etnicitet, ålder eller funktionshinder.

Social hållbarhet ska vara en integrerad del av samhällsplaneringen. Genom god planering med människan i fokus ska planeringen bidra till att människor mår bra.

4.4 Näringsliv och utveckling

Huvuddelen av kommunens service och verksamheter ligger i Hedemora stad. Hedemora är en gammal stad med stark tradition av handel. Här finns den kommunala förvaltningen, bibliotek, sim- och sporthall, biograf, restauranger, caféer och ett resecentrum. Det privata näringslivet präglas av flertalet små och medelstora företag. Ett utvecklingsprojekt för att vidareutveckla stadskärnan pågår.

Moränget verksamhetsområde ligger på östra sidan om riksväg 70. Här finns idag verkstäder, motorföretag, grossist- samt specialhandel. Området kan utvecklas genom att förtäta och öka tillgängligheten till området. Kommunen ska i samverkan med Trafikverket, verka för att en cirkulationsplats på riksväg 70 kommer till för att underlätta flödet och tillgängligheten till området. Moränget är ett attraktivt område ur etableringssynpunkt, men gränsar i öster mot de oskiftade jordarna

som är av riksintresse. Området i anslutning till järnvägstationen har goda utvecklingsmöjligheter.

I orterna Vikmanshyttan, Garpenberg, Husby, Långshyttan och Stjärnsund finns service som exempelvis livsmedelsaffär, lanthandel, ett mindre antal restauranger och butiker. I Husby finns värdshus samt Husby hotell och restaurang som lockar besökare nationellt som internationellt. I Långshyttans centrum finns en livsmedelsaffär, restauranger och ett mindre antal butiker.

I Stjärnsund finns sedan hösten 2012 ett besökscentrum för Sveriges första ekomuseum Husbyringen. I Garpenberg har gruvnäringen präglat ortens framväxt och är idag en del av identiteten. I Garpenbergs herrgård bedrivs hotell, konferens och restaurang. I Garpenberg finns också förskola och skola.

Ställningstagande och rekommendationer

- Samhällsinsatser som stärker förutsättningar för boende och verksamheter på landsbygden prioriteras till serviceorterna Långshyttan, Stjärnsund, Husby, Garpenberg, Västerby och Vikmanshyttan.
- Belysa och lyfta fram den unika kulturhistorien i kommunen för att öka turistnäringen.
- Kommunen bör säkerställa en god planberedskap med avseende på tillgängliga verksamhetsområden och andra platser av intresse för näringslivet.
- Hedemora kommun ska verka för utveckling av arbetsmarknad, näringsliv och handel i samarbete med andra aktörer; centrumförening, Region Dalarna och Länsstyrelsen Dalarna.

Åsgatan, Huvudgata i centrala Hedemora.

I orterna Vikmanshyttan, Garpenberg, Husby och Långshyttan finns lanthandel, mindre restauranger och butiker.

4.5 Kommunikationer

Hedemora kommun har ett fördelaktigt geografiskt läge i södra Dalarna med en strategisk viktig närhet till befolkningstäta och expansiva städer och arbetsmarknader i Stockholm – Mälardalen och även norrut inom tillväxtområdet Falun – Borlänge samt Gävle. Dalarna som helhet har en stor inpendling medan Hedemora kommun, som många andra mindre kommuner i Dalarna, har en stor utpendling till angränsande arbetsmarknader i länet. Cirka en tredjedel av de arbetande i kommunen pendlar till andra orter, fördelningen mellan män och kvinnor är relativt jämt fördelad. Idag blir det allt vanligare att vi rör oss över större geografiska områden och en utvecklad transport- och infrastruktur är viktig för att nå kompletterande arbetsmarknader och för att säkerställa kompetens- och arbetskraftsförsörjningen i kommunen, men även i länet. Stärkta förutsättningar för arbetspendling ger också bättre förutsättningar för inflyttning av såväl företag som arbetskraft. Hedemora har också ett fördelaktigt läge i förhållande till utbildningsorter som Uppsala och Falun – Borlänge. Bra resmöjligheter ger fler möjlighet till högre utbildning inom regionen.

För att åstadkomma en hållbar regionförstoring räcker det inte med att satsa på utbyggnaden av järnväg. Viktigt är att hela resan fungerar, det vill säga från startpunkt till slutdestination inklusive resan till och från resecentrum och busshållplatser.

Hedemora kommun korsas av både järnväg och regionala vägar. I söder finns Dalabanan som utgör en viktig länk för person- såväl som för godstransporter, mellan Stockholm och Borlänge – Mora. Sydost om Hedemora finns godstråket genom Bergslagen: Storvik – Örebro – Hallsberg – Mjölby. I väster finns Bergslagsbanan som förbinder Gävle – Falun/Borlänge med Ludvika – Frövi. Bergslagsbanan svänger av österut mot Gävle när den passerat Falun och får då sin sträckning genom kommunens norra delar.

Riksväg 69 och 70 samt E16 är tre vägar av regionalt intresse och som utgör viktiga transportstråk för såväl person- som godstrafik. Inom kommunen finns även ett antal länsvägar som utgör viktiga länkar mellan de större huvudstråken. I framtiden föreligger upprustningsbehov främst på järnvägssidan där

kapacitet och framkomlighet har allvarliga brister som redan i dagsläget ger betydande problem för såväl person- samt godstrafiken längs de flesta järnvägsstråk i regionen.

Upprustningsbehov gäller även en rad viktiga vägstråk av betydelse för regional arbetspendling och godstransporter. En framtida upprustning till 2+1-standard och även bärighetshöjande åtgärder krävs för att ligga i fas med ökade trafikmängder och en hög trafiksäkerhet avseende både person- och godstransporter.

Det är av strategisk betydelse att Hedemora kommun i bred samverkan med länets övriga kommuner och intressenter än kraftfullare verkar för att Dalaregionen ska utveckla goda transportinfrastrukturella förutsättningar för arbets-, studie och serviceresor likväl som effektiva godstransporter. Se karta *Transportinfrastruktur*.

Kommunikationsreservat för järnväg

Ett kommunikationsreservat söder respektive norr om Hedemora stad ligger i linje med den förstudie som initieras av Trafikverket och som syftar till att effektivisera person- och godstransporter längs stråket Dalarna, Uppsala och Stockholm samt inom regionen. Målet är kortare restider med 15-30 minuter, säkrare tidshållning och entimmestrafik med tåg mellan Dalarna och Stockholm.

Åtgärder söder om Hedemora centrum in till järnvägsstationen är främst kurvvrättning och norr ut från järnvägsstationen till området vid Kullsveden handlar det om ny spårdragning. För det norrgående alternativet finns tre alternativa passager. Kommunen har i tidigare samrådprocess förordat det mellersta alternativet. Fortsatt dialog bör ske mellan kommunen och Trafikverket kring genomförbara alternativ. Se *Mark- och vattenanvändningskarta*.

När reservatet är fastlagt ska det hållas fritt från bebyggelse och anläggningar som kan försvåra genomförandet av järnväg.

Utveckling av kollektivtrafiken

Kollektivtrafiken behöver fortsätta att utvecklas för att bli ett attraktivt alternativ till bilen, bland annat med ökad turtäthet och pendlarparkeringar som möjliggör ”hela resan-perspektivet”. För att en sådan utveckling ska vara samhällsekonomiskt försvarbar behöver kollektivtrafiken koncentreras till stråk där förutsättningarna för ökat resande är goda, det vill säga i stråk där det finns tillräckligt många invånare, bostäder och arbetsplatser. På regional nivå har man tagit fram ett trafikförsörjningsprogram för perioden 2012-2016 som pekar ut regionala kollektivtrafikstråk för länet. I Hedemora är det främst två busslinjer, Avesta – Borlänge samt Hedemora – Falun, som utgör det regionala navet. Den övergripande regionala kollektivtrafiken behöver kompletteras både med en regional närtrafik samt lokal kollektivtrafik.

Det är en prioriterad regional målsättning att kombinera en attraktiv kollektivtrafik som effektivt sammanlänkar närregionen med bekväma restider, med väl lokaliserade pendlarparkeringar och därigenom möjliggöra att allt fler ska kunna ta bilen, cykla eller gå halva resan. Strategiskt lokaliserade pendlarparkeringar är viktigt för Hedemora kommun då det bidrar till att öka resandet med kollektivtrafik i och med att långa bilresor kan omvandlas till kollektivtrafikresor. Pendlarparkeringar kan också bidra till att minska fordonstrafiken och behovet av parkeringsplatser i centralorterna samt därigenom också ge tydliga miljöeffekter genom minskade utsläppsnivåer.

Komplettering gång- och cykeltrafik

Sedan september 2014 finns en trafikplan för Hedemora stad. Den inbegriper till viss del även gång- och cykeltrafik i centrum och angränsande bostadsområden. Det finns också en fördjupad översiktsplan för Hedemora stad med omland från 2009 som delvis berör utveckling av gång- och cykelvägarna i stadens närhet. Ett övergripande dokument med gång- och cykelvägar till utvecklingsorterna och omlandet saknas idag. I översiktsplanen föreslås ett övergripande gång- och cykelnät som binder samman Hedemora stad med utvecklingsorterna samt möjligheten att nå närliggande natur- och rekreationsområden. Ett välutvecklat gång- och cykelvägnät ligger i linje med Dalarnas trafikvision om ett ”trafiksystem för allt resande”. Se *Mark- och vattenanvändningskarta* samt karta för *Rekreation och friluftsliv*.

LÄS MER!

Förstudie om Dalabanan
Trafikplan Hedemora stad
Fördjupad översiktsplan för
Hedemora Stad med omland
Dalastrategin – Dalarna 2020

Ställningstagande och rekommendationer

- Planera för ett väl utbyggt gång- och cykelvägnät som sammanför kommunens målpunkter som exempelvis arbetsplatser, bostadsområden, skolor, servicefunktioner, rekreationsområden samt bytespunkter för olika trafikslag.
- Åtgärdsplan för utbyggnad av pendlarparkeringar bör tas fram.
- Biltransporter i tätorternas centrum ska ske på gående och cyklisters villkor.
- Hedemora ska ha en aktiv roll i utvecklingen av kollektivtrafiken och satsa långsiktigt på goda kollektivtrafiklösningar. Strategiskt lokaliserade pendlarparkeringar är en viktig del i detta arbete.
- Riksintressen för kommunikationer ska tillgodoses i den fortsatta planeringen och andra beslut, och åtgärder som kan påverka riksintresset negativt ska inte tillåtas.
- I samverkan med länets övriga kommuner och intressenter verka för att det lokala och regionala väg- och järnvägsnätet upprätthåller en god standard och kontinuerligt utvecklas i samklang med framtida behov av robusta och hållbara transportleder för godstransporter.

4.6 Energi och teknisk försörjning

I Hedemora kommuns energi- och klimatstrategi ges en samlad bild över energi och klimatfrågan i Hedemora. Genom planens mål och åtgärder vill kommunen bidra till att nationella och regionala mål för energi- och klimatpåverkan uppnås.

I planen sägs bland annat att nettoutsläppen av koldioxid år 2050 har upphört i Hedemora kommun, ett av målen för 2020 är att energianvändningen då är 20 procent effektivare jämfört med 2009. Mer ingående information kring kommunens energi- och klimatmål finns att läsa i Energi- och klimatstrategi för Hedemora kommun från 2012 och framåt.

Förnybar energi - fjärrvärmeverk

I Hedemora, Långshyttan och Vikmanshyttan finns fjärrvärmeverk som eldas med träflis. Fjärrvärmeverken förser de flesta flerfamiljshus och många villor med varmvatten och värme. Från och med 2012 producerar Hedemora Energi AB el genom mottryck och kraftvärme. Värmekraftverket producerar el som motsvarar årsanvändningen av el och värme för cirka 8000 villor.

Förnybar energi - vindkraft

Sedan 2012 finns sju vindkraftverk i de östra delarna av kommunen, strax norr om Garpenberg. Tre av vindkraftverken ägs av Dala Vind AB, övriga ägare är Hedemora kommun, Hedemora bostäder, Hedemora energi, Orsa Besparingsskog och Dala Vindkraft EF. Vid driftstarten förväntades den årliga produktionen el uppnå nivåer som motsvarar den årliga förbrukningen för cirka 1900 villor. Den årliga produktionen för 2014 uppnådde 41653 MWh.

Området angränsar till Avesta kommun och energiproduktionen i området är därför en fråga som berörs av mellankommunal samordning. Området är även utpekade som riksintresse för Energiproduktion. Vid etablering av nya vindkraftverk ska kommunen därför alltid medverka i samråd med angränsande kommuner. Etablering av nya vindkraftverk förutsätter också att hänsyn tas till bland annat bebyggelse, bullerstörningar och andra planeringsfaktorer.

Ett tematiskt tillägg gällande vindkraft föreslås tas fram. I det arbetet behöver hänsyn tas till Avesta kommuns motsvarande plan.

Elförsörjning

Vattenfall har nätanläggningar från 0,4 kV till 24 kV för elförsörjning till hushåll och industrier, lokalt elnät. Vattenfall har även nätanläggningar från 24 kV till 145 kV för elförsörjning till större transformatorstationer samt stora industrier och regionalt elnät. Det lokala elnätet är till största delen utfört med luftledning och det regionala ledningsnätet är helt utfört med luftledning. Vattenfall har större transformatorstationer vid Hedemora, Garpenberg och Långshyttan.

Hedemora energi AB producerar el genom mottryck och kraftvärme. Värmekraftverket producerar el som räcker för årsanvändningen av el och värme för cirka 8000 villor.

Sedan 2012 finns sju vindkraftverk i kommunen. Samtliga vindkraftverk finns i kommunens östra delar, strax norr om Garpenberg.

Vatten och avlopp

Nya verksamhetsområden gäller för Vatten- och avlopp inom Hedemora kommun.

Bredband

Idag finns bredband i stråket mellan kommungränsen till Säter respektive Avesta. Även tvärgående länkar finns till Vikmanshyttan och Nås-Djuphällen. Flertalet av de omkringliggande byarna har via EU-projektet "Fiber till byn" anslutit sig till stomnätet.

En uppdatering och utbyggnad av bredbandsnätet är av stor vikt. För företag är det i många fall direkt avgörande för att bedriva verksamhet, men även privatpersoner och offentlig sektor har stora behov av god IT-infrastruktur. I kommunens bredbandsstrategi är det utpekat att kommunen ska ansluta sig till nationellt stomnät mot Falun för att på sikt få till en robust anslutning.

LÄS MER!

IT-Infrastrukturplan, 2011
Hedemora kommun

Bredbandsstrategi,
Hedemora kommun, 2011

Landsbygdsprogram för
Hedemora kommun, 2007

Energi- och Klimatstrategi, Hedemora
kommun, 2012

Ställningstagande och rekommendationer

- Den fysiska planeringen ska ta hänsyn till och stödja behovet av mark för produktion och distribution av förnyelsebar energi.
- Dagvatten ska tas omhand och renas på ett hållbart sätt. Vid ny- och ombyggnad är det viktigt att avsätta ytor för dagvattenhantering.
- Gemensamma VA-lösningar bör eftersträvas i första hand. Nya planerade bostads- och arbetsplatsområden ska anslutas till allmänt VA, placeras, utformas och anpassas till stads- och landskapsbilden.
- Ny bebyggelse, anläggning eller väg ska ta hänsyn till och placeras på ett betryggande avstånd från befintliga nätanläggningar.
- Utanför verksamhetsområde för allmänt VA ska bygglov/förhandsbesked bedömas restriktivt om VA-problem kan uppstå.
- Uppdatering och utbyggnad av bredbandsnätet är av stor vikt.

4.7 Riksintressen

MB 3 och 4 kap. om grundläggande bestämmelser för hushållning med mark och vatten ska tillämpas vid planläggning och lokalisering av ny bebyggelse. Hushållningsbestämmelserna i MB anger olika slags mark- och vattenområden som är av allmänt intresse. Ett riksintresse är ett allmänt intresse som är av särskilt värde även utanför den kommun det geografiskt finns i.

Riksintressen som finns angivna i 3 kap. 5-10 §§ MB kan gälla både bevarande och exploatering, exempelvis riksintresse för naturvård eller riksintresse för kommunikationer. Stora opåverkade områden är enligt 3 kap 2 § MB inte av riksintresse men bör så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan påverka områdets karaktär. I miljöbalken anges bara allmänt de ändamål som gör att ett område kan vara av riksintresse. Statliga myndigheter, med ansvar för olika sektorer, ska sedan i dialog med kommunen peka ut geografiska områden som myndigheterna anser är av riksintresse. Riksintressen enligt 4 kap. MB gäller bara områden med natur- och kulturvärden.

Områden av riksintresse ska enligt plan- och bygglagen skyddas vid exploatering eller annan förändring så att åtgärder som strider mot de riksintressanta värdena förhindras. Områden av riksintresse ska prioriteras i den fysiska planeringen och översiktsplanen ska tydligt redovisa hur kommunen avser att tillgodose riksintressena. Länsstyrelsen ska under samrådet särskilt beakta hur riksintressena tillgodoses i översiktsplanen.

Om ett område är av riksintresse för flera oförenliga ändamål, ska enligt miljöbalken 3 kap. 10 § företräde ges åt det eller de ändamål som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt. Behövs området eller delar av detta för en anläggning för totalförsvaret ska försvarsintresset ges företräde. Se *Mark- och vattenanvändningskarta* samt karta för *Riksintressen*.

Inom kommunen finns riksintressen som överlappar varandra, exempelvis Garpenberg med omnejd. Där finns riksintressen för såväl värdefulla material som för kulturmiljövård. Riksintresset för värdefulla

material överlappar även riksintresse för vindbruk till viss del. Dessa ändamål är inte oförenliga med varandra då riksintresset för kulturmiljövård avser att skydda och bevara det gamla brukssamhället i orten medan riksintresset för värdefulla material avser att skydda och bevara den gruvverksamhet som funnits i Garpenberg under lång tid. Avseende riksintresse för vindbruk och riksintresse för värdefulla material uppstår inte heller någon konflikt så länge placeringen av nya vindbruk inte hindrar framtida expansion av gruvverksamheten.

Även på andra håll överlappar kommunens riksintressen varandra, då främst riksintresse för naturvård och riksintresse för kulturmiljövård. Inte heller dessa riksintressen är oförenliga med varandra utan avser i stora drag att skydda och bevara det historiska landskapet.

Natura 2000-områden

I Hedemora kommun finns 13 Natura 2000-områden enligt habitat- och fågeldirektivet. Områdena är riksintresse för naturvärden enligt Miljöbalken 4 kap 1 §. De specifika områdena för Natura 2000 redovisas under Riksintresse – naturvård.

Säkerställande:

Inget av de utpekade Natura 2000-områdena berörs av kommunala förändringsförslag.

Riksintresse - naturvård

HOVRAN - FLINESJÖN

Området rymmer en mycket intressant och värdefull flodplansmorfologi av stor betydelse för tolkningen av områdets tillkomst. Sjön är länets främsta fågelsjö. Älvstränderna är värdefulla miljöer för flora och fauna då denna del av älven ändå är relativt opåverkad trots reglering högre uppströms. En rik flora och fauna förekommer även i det variationsrika omgivande landskapet. Området rymmer ett flertal sällsynta och hotade arter. De intressanta miljöerna gör området värdefullt för friluftsliv och turism.

Odlingslandskapet Husby-Hovran är en representativ, sammanhängande jordbruksbygd. Området har

ett livaktigt jordbruk. Flera ängs- och hagmarksobjekt finns i området, vilka till största delen är strandbetesmark. Mer eller mindre vanliga arter som sumpförgätmigej, myskgräs, sköldbladsmöja, rödlänke, nålsäv, ävjobrodd, plattstarr, rosenpilört, tretalig slamkrypa, madrör och vattenpilört kan exempelvis nämnas. Dessa marker har även stor betydelse för fågellivet, speciellt under vadarsträcket.

Myrarna runt Flinesjön utgör ett våtmarkskomplex bestående av sumpskog och bevuxen sjö. Området hyser höga ornitologiska värden. Myrar vid Hovran utgör ett våtmarkskomplex där topogent kärr, mad vid sjö och bevuxen sjö kan nämnas bland ingående myrtyper. Myrar runt Trollbosjön utgör ett våtmarkskomplex innehållande mad vid sjö som är representativ för den naturgeografiska regionen.

Även myrar runt Svinsjön och Lissjön innehåller sjömad som är representativ för den naturgeografiska regionen. Området har mycket höga ornitologiska värden.

Säkerställande:

Området är skyddat som naturreservat och ingår även i Natura 2000. Hovran är en betydelsefull våtmark som i största mån ska bevaras i sin helhet. Likaså utgör området biosfärområde och ramsarområde som ska bevaras i sin helhet. Området berörs av flera LIS-områden längs Dalälven, utvecklingsstråk för bebyggelse samt ny korridor för Dalabanan. I de LIS-områden som ligger inom Ramsarområdet bör bryggor och båtplatser prövas särskilt restriktivt.

- Hovran är en betydelsefull våtmark
- Biosfärområde
- Ramsarområde
- Natur 2000
- Naturreservat (Ön Stackharen, Lilla älvgången och Kloster)
- Kommunalt naturreservat (Stadssjön)

HÄSSLEN

Representativ naturlig slåttermark med lång kontinuitet och med förekomst av hackslått och träd- och buskbärande äng. Bitvis art- och individrika växtsamhällen. Hässlen är ett välbesökt utflyktsmål, framför allt tack vare den vackra

utsikten och hassellunden. Även slåtterängsmarken har höga kvaliteter genom den artrika floran.

Säkerställande:

Hässlen är skyddat som naturreservat och ingår även i Natura 2000. Området berörs inte av några kommunala förändringsförslag.

- Naturreservat
- Natura 2000

STADSBERGET

Stadsberget är av stort geologiskt värde genom åskullens stora proportioner och välutvecklade former. Området är även värdefullt för landskapsbild och friluftsliv.

Säkerställande

Stadsberget är skyddat som naturreservat och ingår även i Natura 2000. Området berörs inte av några kommunala förändringsförslag.

- Naturreservat
- Natura 2000

MARKEN

Representativ naturbetesmark och naturlig slåtter med hackslått och med lång kontinuitet. Marken uppvisar ett spektrum av försvinnande och skyddsvärda vegetationstyper, vilka är beroende av kontinuerlig hävd i form av lieslåtter och bete utan konstgödsling. Marken är ensam i sitt slag i Dalarna.

Säkerställande

Säkerställande av områdets värde saknas idag. Detta bör åtgärdas.

Hovran är en betydelsefull våtmark med rikt fågelliv. Sjön bör i största mån bevaras i sin helhet.

Riksintresse – kulturmiljövården

NORNS BRUK OCH VÄGEN MELLAN VIKMANSHYTTAN OCH LARSBO

Bruksbebyggelse med herrgård, kapell och prästboställe, bruksgata med arbetarbebyggelse, dammar, lancashiresmedja, hytta och flottningsränna. Till bruket ansluter den gamla, till terrängen anpassade förbindelsevägen från Larsbo genom Norn till Vikmanshyttan. Vägmiljön sträcker sig in i Smedjebackens kommun.

Säkerställande:

Området skyddas enligt kulturmiljölagen och aktuella områdesbestämmelser finns för området.

Byggnadsminnet Norns bruk ska skyddas och bevaras. Vägbanan bör behålla sin nuvarande sträckning och ej rätas, breddas, beläggas eller på annat sätt förändras. LIS-områden finns nära eller inom området.

- Kulturmiljölagen
- Byggnadsminne (Norns bruk)
- Områdesbestämmelser
- Vägbanan bör behålla sin nuvarande sträckning och ej rätas, breddas, beläggas eller på annat sätt förändras.

I Marken finns representativ naturbetesmark och naturlig slåtter vilka är beroende av kontinuerlig hävd i form av lieslätter och bete utan konstgödning.

GARPENBERG

I Garpenberg, cirka 15 kilometer från Hedemora stad, finns lämningar från 1500- och 1600-talets bergsbruk såsom ett vattensystem för hytt drift med tre dammsjöar och mellanliggande hyttlämningar samt gruvor med spår av tidens brytningsteknik. Sveriges enda bevarade gruvkyrka från 1600-talet. Herrgården, med huvudbyggnad från 1801 och fyra 1700-talsflyglar.

Gruvningen i Garpenberg har under lång tid präglat ortens framväxt och identitet. Idag utgörs Garpenberg av riksintresse för kulturmiljövård, i områdes omnejd finns även riksintresse för värdefulla ämnen som syftar till att skydda och bevara den gamla gruvverksamheten.

De två riksintressena verkar tillsammans och gruvnäringens betydelse säkerställs således och bevaras utifrån ovannämnda perspektiv. Varje enskilt fall som kan tänkas utgöra konflikt mellan riksintressena ska prövas enskilt.

Säkerställande:

Området skyddas enligt kulturmiljölagen. Inom området finns även byggnadsminnena Garpenbergs herrgård och gruvkapellet i Garpenberg, dessa ska skyddas och bevaras.

En fördjupad översiktsplan för Garpenberg finns, lika så är området detaljplanelagt. LIS-områden finns inom och nära området.

- Kulturmiljölagen
- Byggnadsminne (Garpenbergs herrgård och gruvkapellet i Garpenberg)
- Detaljplaner
- Fördjupad översiktsplan för Garpenberg

GRÅDÖ - HAMRE - HUSBY

Centralmaktens intresse av området visas av det medeltida socken- och kungsgårdsnamnet Husby. Här finns en sockenkyrka med anor från 1100-talet samt Husby och Näs kungsgårdar, den senare eftermedeltida. Hela området har gravfält och spår av järnframställning huvudsakligen från yngre järnåldern. I det för kommunikationerna till Mälardalen strategiskt viktiga Grådöområdet

finns lämningar efter två medeltida befästa gårdar, minnen från unionstidens politiska förvecklingar samt hålvägar som leder ned mot gamla vadställen. Längs Luståns dalgång finns bebyggelse med ursprung i det medeltida bergsbruket och karaktäristiska namn på -hytta eller -benning. Byn Nås har särpräglad kombination av jordbruksby med gravfält, lågteknisk järnhantering och hytta.

Säkerställande:

Området skyddas enligt kulturmiljölagen och är även utpekad som naturreservat. För området finns fördjupad översiktsplan för Hedemora stad, områdesbestämmelser för Smedby (del av Husby) samt detaljplaner. Utöver det berörs området av LIS-områden, utvecklingsstråk för bebyggelse samt ny korridor för Dalabanan. Kommunen anser området är alltför stort för att kunna utgöra ett riksintresse. Värdebeskrivningen för området bör förtydligas, detta för att kunna avgöra områdets kärnvärden. Området bör ses över i dialog med Länsstyrelsen.

- Kulturmiljölagen
- Detaljplaner
- Områdesbestämmelser (Smedby (del av Husby))
- Naturreservat
- Fördjupad översiktsplan för Hedemora Stad

HEDEMORA STAD

Stadsmiljö, småstad med senmedeltida ursprung, huvudsakligen formad av succesiva regleringar under 1600-, 1700- och 1800-talen och med småskalig träbebyggelse. Odlingsmönster inom stadsjordarna av unikt slag. Gatunätet med

Gruvkapellet i Garpenberg är en del av det riksintresse för kulturmiljövård.

kvarvarande rester av det medeltida, oregelbundna planmönstret, gamla infartsvägar och det i etapper utbyggda rutnätssystemet.

Säkerställande:

Området skyddas enligt kulturmiljölagen, utöver det finns det även en bevarandeplan för Hedemora stad. Inom området finns byggnadsminnena Bos-Kalles gård, Gamla apoteket, Teaterladan, Varmbadhuset. Dessa byggnadsminnen ska skyddas och bevaras. En fördjupad översiktsplan för Hedemora Stad finns, likaså är delar av området detaljplanelagt. Framtagande av områdesbestämmelser för Hedemora gamla stadskärna sker parallellt med framtagandet av översiktsplanen. Syftet med områdesbestämmelserna ska vara att ge enhetliga och tydliga direktiv för hur Hedemora stadskärna ska förvaltas samt att bevara och vårda kulturmiljön och se denna som en tillgång.

- Kulturmiljölagen
- Detaljplaner
- Bevarandeplan för Hedemora stad
- Byggnadsminnen (Bos-Kalles gård, Gamla apoteket, Teaterladan, Varmbadhuset, Perssonska gården)
- Fördjupad översiktsplan för Hedemora Stad- Framtagande av områdesbestämmelser

HJULBACKA - KAPELLBÄCKEN

Dalarna utgörs av stensättning och högar av yngre järnålderstyp. Vid det nordöstra gravfältet finns boplatlämningar i form av terrasser, sannolikt både för hus och odling. Intill det sydvästra gravfältet finns ett av områdets hålvägssystem som visar på det kommunikativt strategiska läget.

Säkerställande:

Området skyddas enligt kulturmiljölagen. Utvecklingsstråk för bebyggelse och LIS-område berör även området.

- Kulturmiljölagen

KLOSTER

Medeltida hyttplatser, lämningar av Gudsberga år 1486 instiftade cisterciensklöster. Bebyggelsen i Klosters bruk representerar främst 1700- och 1800-talet med herrgård, flyglar och engelsk park, arbetarbostäder, stall och krutmagasin. Bruket har industrihistoriskt intresse med lämningar från 1700-talets krutbruksepok, landets första valsverk för tillverkning av plåt uppfördes här 1809.

Säkerställande:

Området skyddas enligt kulturmiljölagen, områdesbestämmelser finns även för området. Kloster berörs av LIS-område inom området.

- Kulturmiljölagen
- Områdesbestämmelser

STJÄRNSUND

Bruksmiljö med herrgård och brukskontor från 1700-talets senare del, engelsk park från 1800-talets förra del, kyrka från 1800-talets slut, bruksgator med arbetarbebyggelse samt industribyggnader uppförda i slaggsten från 1800-talet och sekelskiftet 1900.

Säkerställande:

Området skyddas enligt kulturmiljölagen och enligt Miljöbalken (skydd av alléer och gammal tallskog). Inom området finns även byggnadsminne Herrgården vilken ska skyddas och bevaras.

Området ingår i den fördjupade översiktsplanen för Stjärnsund och det finns även områdesbestämmelser för området. Ett utvecklingsstråk för bebyggelse och ett LIS-område berör även området.

- Kulturmiljölagen
- Områdesbestämmelser
- Byggnadsminne (Herrgården)
- Miljöbalken (Skydd av alléer och gammal tallskog)
- Fördjupad översiktsplan för Stjärnsund

SILVHYTTEÅ

Silvhytteå bruk är ett industriminnesmärke av hög klass. Den restaurerade mulltimmerhyttan från

1787 är en av mycket få intakta hyttorna i Dalarna och bildar tillsammans med en ovanlig rostugn samt en fungerande sluss från 1872 en unik bruksmiljö. Platsen ingår i landets första ekomuseum - Husbyringen - och är ett välbesökt mål för turister och allmänhet.

Säkerställande:

Området skyddas enligt kulturmiljölagen, området ska skyddas och bevaras för att tillgodose den roll området spelar för Husbyringen. Silvhytteå berörs inte av några kommunala förändringsförslag.

- Kulturmiljölagen
- Husbyringen

VÄSTERBY

Västerby är en av de bäst bevarade byarna i Hedemorakommun och finns med i bevarandeplanen. Bebyggelsen är samlad kring den lilla vattensamlingen Bysjön (Lushavet) till en klungby av 1700-talstyp. I stort är byggnadslägena samma som 1817. I bykärnan ligger gamla bostadshus och uthus tätt längs ett nät av smala grusade vägar. Kommunen föreslår att bymiljön i Västerby utpekas som en kulturmiljö av riksintresse.

Säkerställande:

Västerby bör vara en del av de befintliga områdesbestämmelserna, detta för att säkra områdets kärnvärden. Området bör även ses över i dialog med Länsstyrelsen.

Bebyggelsen i Klosters bruk representerar främst 1700- och 1800-talet. Här finns lämningar från 1700-talets krutbruksepok.

Riksintresse – värdefulla ämnen och mineraler

GARBENBERGSGRUVORNA

I det geografiska område som idag utgör Hedemora kommun har utvinning av värdefulla ämnen och material, framförallt silver och zink, pågått sedan järnåldern. Det finns idag ett riksintresse för värdefulla ämnen och mineraler i Garpenberg, cirka 15 kilometer nordöst om Hedemora stad. Där gruvdriften länge har varit en huvudnäring. Idag expanderar gruvan i Garpenberg och ansökningar från andra företag om att undersöka mineralförekomsten i kommunen har gjorts.

Gruvdriften har en påtaglig omgivningspåverkan men är även viktig för kulturlandskapet kring den äldre bruks- och gruvorten. Gruvnäringen i Garpenberg har under lång tid präglat ortens framväxt och identitet. Garpenbergsgruvorna är därför inte bara ett riksintresse för värdefulla ämnen och mineraler utan delar av det utpekade området utgörs även av riksintresse för kulturmiljövård. Riksintressena verkar tillsammans. Gruvnäringens betydelse i Garpenberg ska därför säkerställas inte bara ur gruvnäringens perspektiv utan också ur kulturmiljövårdens perspektiv. Varje enskilt fall som kan tänkas utgöra konflikt mellan riksintressena ska prövas enskilt.

Säkerställande:

Området berörs av fördjupad översiktsplan för Garpenberg, likaså är området sedan tidigare detaljplanelagt. LIS-områden samt utvecklingsstråk för bebyggelse finns inom området.

Småskalig träbebyggelse är karaktäristiskt för Hedemora stad.

Gruvnäringens betydelse ska säkerställas, dels för att tillgodose riksintresset för värdefulla ämnen och mineraler men även för att tillgodose riksintresset för kulturmiljövård.

- Detaljplaner
- Fördjupad översiktsplan för Garpenberg

Riksintresse - energiproduktion

HÖGTJÄRNSKLACK

Området innehåller flertalet vindkraftverk. Området sträcker sig in i Avesta kommun och är således ett område som berörs av mellankommunal samordning. Vid etablering av vindkraft ska hänsyn till bland annat omgivande bebyggelse, bullerstörningar och andra planeringsfaktorer tas. Kommunen ska medverka i samråd med angränsande kommuner vid etablering av vindkraftverk i anslutning till kommungränsen. Ett tematiskt tillägg gällande vindkraft föreslås tas fram i den fortsatta planeringen. Se *karta Riksintressen*

Säkerställande:

Kommunen föreslår att ett tematiskt tillägg gällande vindkraft tas fram i den fortsatta planeringen. I övrigt vsaknar området kommunala förändringsförslag.

Riksintresse – kommunikationer

Nedan nämnda riksintresseområden ska enligt miljöbalken 3 kap 8 § skyddas mot åtgärder som kan försvåra nyttjandet.

Vägar:

- E16
- Riksväg 70

Järnvägar:

- Dalabanan (Stockholm – Mora)
- Hedemora järnvägsstation
- Bergslagsbanan (Gävle – Falun)

Säkerställande:

Riksintressen för kommunikationer ska tillgodoses i den fortsatta planeringen och beslut, och åtgärder som kan påverka riksintresset negativt ska inte tillåtas. Riksintresset skyddas enligt MB 3 kap 8 §. Fastslaget järnvägsreservat ska lämnas fritt från bebyggelse och anläggningar som kan försvåra genomförandet av järnväg.

Riksintresse - totalförsvaret militära del

Riksintresse för totalförsvarets militära del (3 kap 9§ andra stycket miljöbalken) kan i visa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte. Dels finns områden i form av övnings- och skjutfält och flygflottiljer som redovisas öppet, dels områden som av sekretesskäl inte kan redovisas öppet. De senare har ofta koppling till spanings-, kommunikations- och underrättelsesystem. Huvuddelen av Sveriges kommuner är i olika omfattning berörda av riksintressena.

I Hedemora finns inga riksintressen som kan redovisas öppet. Inom kommunen kan de riksintressen som inte redovisas öppet framförallt påverkas av uppförandet av höga byggnadsobjekt

så som master och vindkraftverk. Därför bör Försvarmakten kontaktas i tidigt skede i sådana plan- och bygglovsärenden. Hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 meter utanför, och högre än 45 meter inom, sammanhållen bebyggelse. Det innebär att alla ärenden avseende höga objekt måste skickas på remiss till Försvarmakten. Informationen används också som förberedelse för införandet av höga objekt i landets flygdatabas.

Ställningstagande och rekommendationer

- Området Grådö, Hamre, Husby anses av kommunen vara ett alltför stort geografiskt område för att kunna utgöra ett hanterbart riksintresse. Värdebeskrivningen behöver förtydligas för att kunna avgöra vad som anses vara kärnvärdena. Hedemora kommun förespråkar att detta område ska ses över i dialog med länsstyrelsen.
- Säkerställande av Markens värde bör åtgärdas.
- I de LIS-områden som ligger inom Ramsarområdet bör bryggor och båtplatser prövas särskilt restriktivt.
- I riksintresset för Hedemora stad omnämns stadsjordarna. Marken är idag inte inom kommunens ägor. Hedemora kommun förespråkar att detta område ska ses över i dialog med länsstyrelsen.
- Kommunen ger som förslag att Västerby ska pekas ut som riksintresse och förespråkar att området ses över i dialog med länsstyrelsen. Riksintresset bör vara en del av de befintliga områdesbestämelseerna för att säkra dess kärnvärden.
- Riksintresset gällande värdefulla material i och omkring Garpenberg är viktigt att tillgodose. Gruvnäringens betydelse ska säkerställas med hänsyn till såväl riksintresse värdefulla material som för riksintresse kulturmiljövård. Varje enskilt fall bör prövas, detta för att säkerställa respektive intresse.

4.8 Areella näringar

Odlingslandskapet

Odlingslandskapet kring Dalälven dominerar de centrala delarna, medan omgivningarna i norr, öster och sydväst består av kuperade skogsområden. Kommunens läge i mellersta Sverige gör att det här finns en rik flora med både nordliga som sydliga arter.

Jordbruket dominerar markanvändningen i ett centralt stråk utmed Dalälven och nordväst om Hedemora med en produktion som är jämt fördelad mellan djur och grödor. Stora delar av odlingslandskapet kring Dalälven utgör riksintresse för natur- och kulturmiljövård. Fortsatt brukande är en förutsättning för att behålla ett öppet odlingslandskap där djur och växter kan fortleva, kulturvärden bevaras och markens produktionsförmåga bestå.

Utvecklingen under senare decennier har dock medfört att antalet verksamma gårdar har minskat. Det finns ett mejeri i kommunen, men antalet mjölkbönder har minskat. Lokal produktion av livsmedel kräver mindre transporter, men kan ha negativa miljökonsekvenser så som den urlakning av näringsämnen som sker från jordbruksmark till sjöar och vattendrag samt spridning av kemiska bekämpningsmedel. Kommunen premierar ekologiskt jordbruk genom att arrendera ut den egna marken till en lägre avgift om jordbruket är ekologiskt.

Det är viktigt att åker- och ängsmark inte växer igen. Kommunen ska därför uppmuntra och delta i projekt som främjar en fortsatt jordbruksdrift. Kommunen ska också informera och delta i projekt som syftar till att minska näringsläckage.

Jordbruksmark som inte längre används eller är aktuell för livsmedelsproduktion kan vara lämplig för odling av energigrödor. Energigrödorna kan även planteras i förorenade områden eller i anslutning till åkrar för att ta upp föroreningar och näringsläckage. Se karta *Areella näringar*.

Jordbruksområden

I översiktsplanen från 1991 pekas ett antal jordbruksområden ut där huvudintresset är jordbruk. Flera av dessa områden är även del av områden som berörs av natur- och kulturmiljövärden. Landskapet

präglas av jordbrukets påverkan med stora öppna och svagt kuperade ytor, skogsbryn och åkerholmar samt jordbrukets byggnader. I anslutning till skogslandskapet finns mer småbrutna marker.

Jordbruket har stor betydelse för naturvård, landskapsbild och ekonomi. Kommunens markägande är främst styrt till att säkerställa tillgång till tätortsnära natur, men även till en del produktiv skog och betesmark. Kommunen har begränsade möjligheter att direkt påverka utvecklingen av jordbruken men kan på olika sätt stärka förutsättningarna för att verksamma helt eller delvis ska kunna försörja sig genom dessa näringar. Kommunen bör bland annat verka för att ny bebyggelse lokaliseras med hänsyn till jordbrukets utvecklingsbehov. Till exempel kan större bostadstomter än normalt tillåtas i kombination med till exempel djurhållning och odling.

LÄS MER!

Landsbygdsprogram för
Hedemora kommun, 2007

Skogslandskapet

Skogsbygden i Hedemora tar upp en stor del av kommunens yta. Den privata skogen är bitvis uppdelad i långa ägoskiften. Karaktären varierar, med myr- och sjörika skogar med små rester av gammelskog rik på vedsvampar och lavar i sydvästra delarna. I norr finns flera lokaler med gammal barrskog med död ved och spår av bränder. Områdena fyller en viktig funktion för djur- och växtlivet. Här trivs hackspettar, tranor, lodjur och björn samt en del rödlistade arter. Runt gamla torp och fåbodställen kan man hitta flera växter som hör hemma i hävdade marker.

Skogen har stora värden för natur och friluftsliv. Klimatförändringar medför ökad risk för skador på skog i form av stormskador som i ett senare skede kan leda till insektsangrepp. Kommunen har idag riktlinjer för brukandet av sin skogsmark bland annat genom miljöcertifierat skogsbruk FSC samt en skogsbruksplan.

I kommunen finns flertalet Naturreservat och Natura 2000-områden. Flera av dessa sammanfaller helt eller delvis med naturreservat. Utöver dessa finns områden som av Skogsstyrelsen pekats ut som speciella livsmiljöer för växter och djur till exempel nyckelbiotoper. Se karta *Biotopskydd och naturvärden*.

Skogsbruket har stor betydelse för naturvård, landskapsbild och ekonomi. Kommunens markägarande är främst styrt till att säkerställa tillgång till tätortsnära natur, men även en del produktiv skog och bytesmark. Enligt Miljöbalken ska skogsmark som har betydelse för skogsnäringen så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt skogsbruk. Kommunen ska verka för att ny bebyggelse lokaliseras med hänsyn till skogsbrukets utvecklingsbehov. Till exempel kan större bostadstomter än normalt tillåtas i kombination med till exempel djurhållning och odling.

Vid översyn av kommunens områdesbestämmelser ska kulturlandskapet kring inventerad bebyggelse ingå i analysen. Kommunen ska föra dialog med skogsbolagen om att spara trädriddåer eller dungar i anslutning till områden med kulturhistoriska värden och/eller rekreationsvärden.

Opåverkade områden

Ett större opåverkat område finns utpekad i planförslaget för Hedemora kommun, området är beläget i kommunens södra del med angränsning till Smedjebackens kommun, Norbergs kommun och Avesta kommun. Stora opåverkade områden är viktiga att bevara för skogsnäring samt kommuninveånarnas möjlighet till rekreation och som en utvecklingspotential för besöksnäringen. Landskap som är fredade från större exploateringar och som är tysta står som en motpol till de allt mer tätbebyggda stadsmiljöerna där människor bor och rör sig till vardags. I miljöbalkens hushållningsbestämmelse står det att läsa *”Stora mark- och vattenområden som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön skall så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan påverka områdenas karaktär”*. Syftet med denna paragraf är att främja en planering där exploatering samlokaliseras och motverka spridd bebyggelse i landskapet. Men även för att möjliggöra en handlingsfrihet inför framtida, idag okända behov.

Ett stort opåverkat område är ett större sammanhängande område fritt från större exploateringar som trafikleder, större kraftledningar, vindkraft, fritidsbebyggelse av större omfattning och industrier. Det bör även vara fritt från bullerstörningar som uppstår vid exempelvis bergtäkter och skjutbanor. Enstaka skogsbilvägar eller andra mindre vägar med begränsad trafik går inte att undvika helt. Det bör även vara fritt från höga byggnader eller andra visuella intryck som kan påverka området negativt. Se *Mark- och vattenanvändningskartan* samt karta för *Areella näringar*.

Berg, grus och mineral

I det geografiska område som idag utgör Hedemora kommun har utvinning av värdefulla ämnen och material pågått sedan järnåldern. Det finns ett riksintresse för värdefulla ämnen och mineraler i Garpenberg där gruvdriften länge har varit en huvudnäring. Idag expanderar gruvan i Garpenberg och ansökningar från andra företag om att undersöka mineralförekomsten i kommunen har gjorts. Gruvdriften har en påtaglig omgivningsspåverkan, men är även viktig för kulturlandskapet kring den äldre bruks- och gruvorten.

Befintligt grus finns huvudsakligen i Badelundaåsen som är vattentäkt för flera orter. Brytning i den större grustäkt som fanns i kommunen har upphört. Uttag sker fortfarande i andra kommuner utmed åsen. Det är idag inte lämpligt att öppna grustäkter längs Badelundaåsen. Den geografiska avgränsningen av riksintresset för värdefulla ämnen och mineraler ska ses över. Se *Mark- och vattenanvändningskartan* samt karta för *Areella näringar* och *Riksintressen*.

Utöver gruvdriften i Garpenberg och grustäkten i Badelundaåsen finns det inom kommunen en moräntäkt utanför Långshyttan, en lertäkt utanför Hedemorastadsamtens bergtäkt utanför Vikmanshyttan.

LÄS MER!

Materialförsörjningsplan och vattenförsörjningsplan för Dalarna, Dalarnas luftvårdsförbund och Länsstyrelsen, 2012

Riktlinjer för brukandet av Hedemoras skog, Hedemora kommun

Skogsinventering Hedemora kommun, 1994

Ställningstagande och rekommendationer

- Vid ny bebyggelse ska lantbrukets utvecklingsbehov tillgodoses. Ny bebyggelse ska även lokaliseras i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper.
- Ny bebyggelse och nya anläggningar ska placeras så att hinder för skogsbruket undviks.
- Inom stora opåverkade områden ska större exploateringar inte tillåtas.
- Vid beslut och planering om ändrad markanvändning ska hänsyn tas till stora opåverkade områden/tysta områden i grannkommuner som kan komma att påverkas negativt av en förändring.
- Riksintresset gällande värdefulla material i och omkring Garpenberg är viktig att tillgodose.
- Vid beslut om etablering av nya vindbruk ska hänsyn till omgivande bebyggelse, buller och andra planeringsfaktorer tas.

4.9 Sjöar och vattendrag

Kommunen tillhör två av landets fem vattendistrikt: Bottenhavet och Norra Östersjön. De syftar till att i linje med EU:s vattendirektiv identifiera och motverka övergödning, försurning samt annan negativ påverkan på sjöar och vattendrag. Det övergripande målet är att kvalitén på vatten i Europa inte får försämrats och alla ska ha en god vattenstatus senast 2015.

Kommunen har 130 sjöar som är större än fem hektar varav Edsken, Fullen och Grycken i norr är de största. De är näringsfattiga och har god motståndskraft mot försurning. Även sjöarna i de stora skogarna i sydväst är näringsfattiga men flera har försurningsskador och ingår i Länsstyrelsens program för kalkning. Slättsjöarna i odlingslandskapet är näringsrika och ofta artrika både vad gäller djur - och växtliv. Se karta *Sjöar och vattendrag*.

I kommunen finns flertalet sjöar med övergödningproblematik. Två av kommunens sjöar, Gruvsjön och Finnhytte-Dammsjön i kommunens östra del, uppnår inte kemisk god status och uppfyller inte miljökvalitetsnormerna för vatten. Långshytteån har förhöjda kadmiumhalter och uppfyller därför inte heller miljökvalitetsnormerna för vatten. Ett samlat arbete pågår kring att finna hållbara lösningar för hanteringen av enskilda avlopp.

Bruk och industrier har tidigare drivits av vattenkraft. Mindre kraftverk finns fortfarande i drift inom kommunen. Flera vattendrag regleras vilket ger mindre strömmande vatten och skapar vandringshinder för fisk. Enligt vattenmyndighetens mätningar har Brunnsjön, Svinssjön och Hönsan (Husby) idag otillfredsställande ekologisk status. Gruvsjön och Finnhytte-Dammsjön har på grund av gruvdriften otillfredsställande kemisk status.

Odlingslandskapet omkring Mässingsboån är särskilt erosionskänsligt med jordar som ger en utlakning av fosfor till Brunnsjön. Även enskilda, bristfälliga avlopp har bidragit och Brunnsjön har årligen kraftiga algbloomningar. Efter flera års insatser i form av att reningsverket har byggts om, avlopp åtgärdats och skyddszoner införts har mängden fosfor minskat men återhämtningen går mycket långsamt. Åsgropssjöarna i Hedemora tätort,

Hönsan och Munkbosjön saknar såväl tillflöden som avlopp. De har genom sekler påverkats av stadens verksamheter, enskilda avlopp samt jordbruket, vilket gör att det idag finns problem med bland annat övergödning. Dessa sjöar är dock inte klassade som problemsjöar enligt Länsstyrelsen och är därav inte utmärkta på kartan. Se karta *Sjöar och vattendrag*.

För att minska näringsläckage till sjöar från åkermarker bör kommunen fortsätta att se över enskilda avlopp och informera om vikten av skyddszoner till vatten. Där åtgärder redan har införts krävs fortsatta kontroller för att se hur återhämtningen går. I anslutning till sjön Hönsan i centrala Hedemora kan en vattenpark anläggas för att syresätta och rena vattnet. Mätningar bör fortsätta utföras i vatten med otillfredsställande ekologisk och kemisk status för att se hur statusen förändras. Vattendragen i anslutning till gruvdriften i Garpenberg kommer inte att förbättras så länge driften pågår.

Dalälvens flacka orientering samt tidigare översvämningar ger området kring Dalälven i Hedemora en unik karaktär med goda förutsättningar för jordbruk. Området kring älven karaktäriseras idag därför av ett småbrutet jordbrukslandskap, till skillnad från andra områden kring Dalälven som ofta karaktäriseras av skogsbruksområden.

Friluftsliv på Lången.

De goda brukningsjordarna bidrar förmodligen till relativt omfattande utsläpp av näringsämnen i Dalälven. Kommunen bör verka för att utsläppsreducerande åtgärder vidtas i jordbrukslandskapet genom information till markägare och samverka med Länsstyrelsen.

Området längsmed Dalälven är idag relativt lågexploaterat men tillgängligheten för allmänheten kan ändå upplevas som begränsad med hänsyn till jordbrukslandskapet som sträcker sig längs med älven. Kommunen bör verka aktivt i samråd med markägare för att öka tillgängligheten till älven.

Tidigare utdikning av våtmarker i jordbruksbygder har medfört att livsmiljöer för ett stort antal växter och djur har försvunnit. Några våtmarker i kommunen har återställts, genom röjning och betande djur. Marker där skötseln återupptagits uppvisar den artrikaste floran i kommunen. Åtgärderna gynnar även fågellivet. Se karta *Sjöar och vattendrag*.

Om naturmiljöerna ska behålla sitt värde krävs det att en del områden lämnas orörda till exempel genom naturreservat med fri utveckling. Andra miljöer behöver skötsel, restaurering eller fortsatt jordbruksdrift. Våtmarker är ett exempel där kommunen bör medverka i restaurerings- och underhållsprojekt.

Ramsarområde och Biosfärområdet Nedre Dalälven

Hovranområdet omfattar hela älvlandskapet kring den drygt tre mil långa sträckan av Dalälven inklusive flera sjöar. Hovran är en av Mellansveriges viktigaste rast- och häckningslokal för fåglar. Området består av den del av Dalälven som utvidgas till Selsjön, Hovran, samt Trollbosjön, Flinesjön, Svinesjön och en del av sjön Amungen med mellanliggande älvsträckor. Det medför krav på reservatsskydd i syfte att värna områdets attraktion som rastplats för fåglar. Hovranområdet ingår också i den regionala våtmarksstrategin. Hela Dalälvsområdet med angränsande sjöar är inom kommungränsen riksintresse för naturvård.

Hovran ingår också i biosfärområdet nedre Dalälven. Biosfärområden utses av UNESCO och syftet är att gynna de boende i området genom social- och ekonomisk utveckling, värna den biologiska mångfalden samt vara en arena för

forskning och utbildning. Kommunen deltar i en förstudie om Hovranområdet. Studien bör belysa hur man kan höja naturvärden genom brukande. Området kring Hovran är unikt av flera skäl. Detta bör vidareutvecklas inom turistnäringen med en ökad tillgänglighet till älvlandskapet samt fågelskådning. Se karta *Biotopskydd och naturvärden*.

Det rörliga friluftslivet

Mark- och vattenområden som har betydelse för det rörliga friluftslivet ska skyddas. Inom kommunen gäller det framförallt:

- Stora Norn
- Grycken och Sundsjöarna
- Sjösystemet Pråmleden från Långshyttan -Stjärnsund-Silvhytteå-Edsken (Hofors kommun)
- Dalälven
- Hovran

Fiskenämndens klassificering av lämpliga sjöar för vattenbruk omfattar Edsken, Fullen, Grycken, Hovran och Stora Norn. Det förekommer även turismnäring kopplat till fiske, framförallt i Hovran och Amungen. Fiskevårdsområden finns i större delen av kommunen men saknas i området kring Dormen. För att möjliggöra fiske i hela kommunen bör ett fiskevårdsområde kring Dormen tillkomma.

Dricksvatten av god kvalitet

Tillgång till dricksvatten är en förutsättning för en hållbar utveckling. Badelundaåsen försörjer stora delar av kommunen med ett dricksvatten av god kvalitet. I dagsläget har hälften av Hedemoras befolkning kommunalt vatten. Övriga och flertalet fritidshus har enskilda brunnar. Totalt finns det kommunala vattentäkter på 10 platser i kommunen. Kommunalt vatten distribueras också från mejeriets vattentäkt i Grådö. Se karta *Sjöar och vattendrag*.

Nyligen antogs nya verksamhetsområden för de allmänna vatten- och avloppsanläggningarna. Verksamhetsområden för allmänna VA-anläggningar syftar till att säkerställa att vattenförsörjning och avlopp ordnas i ett större sammanhang. Detta för att värna om människors och miljöns hälsa.

Vid planläggning och bygglov ska hänsyn tas till möjligheten att ansluta till gemensamma vatten- och avloppsanläggningar.

Dagvatten

Enligt Miljöbalken definieras dagvatten som avloppsvatten. Dagvatten är framför allt regn- och smältvatten som hindras från att infiltrera marken på grund av hårdgjorda ytor. Traditionellt hanteras dagvatten genom snabb avledning via ledningar till recipienter. Detta medför att stora mängder föroreningar transporteras till sjöar och vattendrag. En snabb avledning ställer dessutom stora krav på ledningssystemen. När ledningarna blir överbelastade blir följden översvämning och bräddning. I Hedemora avleds dagvatten i spillvattenledningar eller separata dagvattenledningar endast inom detaljplanelagda områden.

Sedan 2012 finns en Vattenförsörjningsplan för Dalarnas län. Vattenförsörjningsplanen redogör för bland annat EU:s vattendirektiv och beskriver länet i stort. Planen redogör även för den kommunala statusen gällande grundvatten, vattenkvalitet och dricksvattenförsörjning.

Enligt vattentjänstlagen bör särskilda verksamhetsområden för VA och dagvatten upprättas inom vilka kommunen svarar för hanteringen och avledningen. Dessa bör geografiskt sammanfalla med nuvarande detaljplaneområden. Alternativ till att avleda vattnet är att ta hand om dagvattnet på plats och använda det för bevattning eller låta det infiltrera i marken på den egna fastigheten. Man kan också leda det på ytan till annan genomsläpplig mark.

En dagvattenstrategi för Hedemora kommun ska upprättas. Dagvatten bör i första hand omhändertas lokalt och i andra hand avledas i separata ledningar eller omhändertas lokalt för att minska belastningen. Särskild hänsyn ska tas till Dalälven och Hovrans våtmarksområde vid ändrad verksamhet och/eller lokalisering av avfallshanteringen.

Vattenförsörjningsplaner ska finnas för alla allmänna större vattentäkter, dricksvatten och avlopp samt dagvatten.

LÄS MER!

Ramsarkonventionen
(Naturvårdsverket)

Biosfärområdet
Nedre Dalälven

Våtmarksstrategin, Länsstyrelsen

Hovranstiftelsen

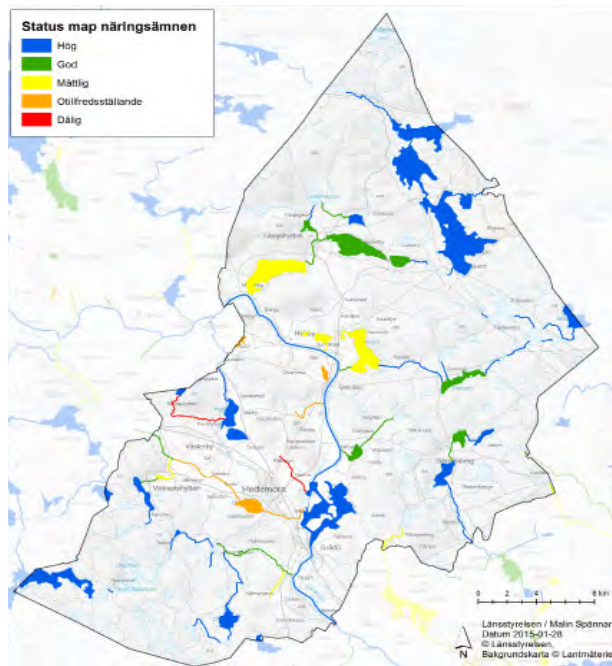
Riktlinjer för enskilda avlopp,
Hedemora Kommun

Risk- och sårbarhetsanalys
för dricksvatten,
Hedemora kommun, 2013

Länsstyrelsens skyddsföreskrifter om
vattenskyddsområden

Kemisk status exkl Hg - Hedemora kommun

Status näringsämnen - Hedemora kommun

Ställningstagande och rekommendationer

- Vattenmyndighetens mätningar på otillfredsställande ekologisk status för Brunnsjön, Svinssjön och Hönsan (Husby) samt otillfredsställande kemisk status för Finhytte - Dammsjön ska åtgärdas.
- Kommunen ska verka för att utsläppsreducerande åtgärder vidtas i jordbrukslandskapet genom information till markägare och samverka med Länsstyrelsen.
- Kommunen ska verka aktivt i samråd med markägare för att öka tillgängligheten till Dalälven.
- Kommunen bör medverka i restaurering- och underhållsprojekt av våtmarker.
- Dricksvattenförekomsternas skyddsbehov ska alltid beaktas
- Vattendirektivet ska uppfyllas vid all planläggning och byggande
- Utanför verksamhetsområde för allmänt VA ska bygglov/förhandsbesked bedömas restriktivt om VA-problem kan uppstå.
- Nya planerade bostads- och arbetsplatsområden ska anslutas till allmänt VA, placeras, utformas och anpassas till stads- och landskapsbilden.
- En vattenförsörjningsplan med inkluderande dagvattenstrategi ska upprättas för Hedemora kommun.

4.10 Strandskydd och LIS-områden

Stränder längs sjöar och vattendrag, längs kusterna och skärgårdarna är en naturtillgång av mycket stort värde. Stränderna är betydelsefulla för allmänheten och för det växt- och djurliv som är beroende av vattenmiljöer. Strandskyddet ska långsiktigt trygga medborgarens tillgång till strandområden genom allemansrätten. Det ska också bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet.

Det generella strandskyddet gäller 100 meter från strandlinjen både på land och i vattenområdet, inklusive undervattensmiljön, vid insjöar, vattendrag och havet. Lagen medger idag inte någon avgränsning beroende på storlek av sjöar och vattendrag. Strandskyddet kan vara utvidgat upp till 300 meter eller upphävt genom särskilda beslut. Inom strandskyddet är det förbjudet att vidta vissa åtgärder som exempelvis att anlägga, gräva eller bygga något. I vissa fall kan det upphävas och i andra fall går det att söka dispens från förbuden i det. Ett av dispensskälen är landsbygdsutveckling i strandnära läge, ett så kallat LIS-område, som enbart kan redovisas i en kommuntäckande översiktplan. Landsbygdsutveckling i strandnära lägen redovisas i Hedemora kommun genom ett separat tillägg. Se karta *Mark- och vattenanvändningskartan*.

Bakgrund

Strandskyddet infördes på 1950-talet för att säkra allmänhetens tillgång till friluftsliv vid stränderna. På grund av ett utbrett byggande skärptes strandskyddet 1975 till ett generellt förbud att bygga vid landets stränder, men med en möjlighet att ansöka om dispens från förbudet. 1994 utvidgades strandskyddets syfte ytterligare för att även omfatta stränder som värdefulla miljöer för djur- och växtlivet. Senaste lagförändringen genomfördes år 2009 då kommunerna fick möjlighet att i översiktplanen peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden. Inom dessa finns ökad möjlighet att få dispens från eller upphäva strandskyddet.

LIS – landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Genom att peka ut LIS-områden utökas möjligheten till attraktiva boenden i strandnära lägen vilket kan skapa förutsättningar till befolkningstillväxt. Syftet är att gynna åtgärder som långsiktigt antas ge pos-

itiva sysselsättningseffekter och som antas bidra till att upprätthålla och förbättra serviceunderlaget. Syftet är också att utöka möjligheter för andra typer av åtgärder som bidrar till landsbygdsutveckling, exempelvis anordningar för friluftsliv och turism. De avgränsade LIS-områdena i denna plan utesluter inte landsbygdsutveckling i områden som ligger utanför strandskyddade områden.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen redovisas i Hedemora kommun genom ett separat tillägg. Det tematiska tillägget ska vara användbart för politiker, tjänstemän och de som bor och verkar i kommunen. Det ska vara vägledande i det kommunala arbetet med strandskyddsfrågor och för fastighetsägare, exploatörer och kommuninvånare informera om möjligheter att utveckla markanvändningen. Särskilda skäl i enlighet med miljöbalkens 7 kap 18d § tillämpas på de områden där dispenser eller upphävande av strandskyddet är aktuellt. LIS-områden kan inte pekas ut i fördjupade översiktplaner eller detaljplaner.

Områden som pekas ut som LIS-områden innebär inte ett ställningstagande från kommunens sida om att området ska exploateras. Om eller när en detaljplan ska upprättas eller en strandskyddsdispens ska prövas avgörs först när en förändring efterfrågas. Ett LIS-område innebär inte att strandskyddet är upphävt eller att dispens inte behöver sökas. Prövning sker alltid i det enskilda ärendet.

Strandskyddet tryggar tillgången till strandområden för kommunens invånare.

Fastighetsägare som får LIS-områden utpekade på sin mark ska se det som en möjlighet att använda det särskilda skälet för dispens eller upphävande av strandskyddet inom en detaljplaneprocess. Önskar fastighetsägaren ingen förändring så innebär redovisningen som LIS-område inte någonting. Se karta *Mark- och vattenanvändningsskarta*.

Gällande planer och landsbygdsprogram

Framtagandet av LIS-områden har pågått parallellt med arbetet med framtagandet av en ny översiktsplan. För begränsade delar av kommunen finns fördjupade översiktsplaner som gäller tillsammans med den kommuntäckande översiktsplanen. Fördjupade översiktsplaner finns över Hedemora stad, Långshyttan, Stjärnsund, Smedby-Koberga (Husby), Garpenberg och Vikmanshyttan.

Hedemora kommuns Landsbygdsprogram antogs 2007 och hanterar frågor som är väsentliga för Hedemorabygdens utveckling. Programmet grundar sig i lokala landsbygdsgruppers arbete och tar även sin utgångspunkt i Dalarnas landsbygdsprogram.

Upphävande av strandskydd

Syftet med strandskyddet är att trygga allmänhetens tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Dispens från strandskyddet får inte påverka syftet negativt. Strandskyddet kan upphävas genom särskilda beslut av länsstyrelsen eller kommunen. Endast själva förfarandet för upphävandet av strandskyddet regleras i plan- och bygglagen. De lagliga förutsättningarna för upphävandet av strandskydd i detaljplan regleras i miljöbalkens sjunde kapitel.

LÄS MER!

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen, tematiskt tillägg till översiktsplanen. Hedemora kommun (2016)

Ställningstagande och rekommendationer

- När detaljplaner och/eller områdesbestämmelser upprättas för sammanhållen bebyggelse som berör strandskyddat område ska strandskyddet upphävas med hänvisning till tillämpliga/särskilda skäl.
- Krav på inventeringar av naturmiljön och/eller den allemansrättsliga tillgängligheten kan ställas vid prövning av dispenser eller upphävande av strandskydd.
- Det ska finnas så kallad fri passage vid stranden, förutsatt att det inte är omöjligt med hänvisning till de planerade byggnaderna eller åtgärdernas funktion.

4.11 Risk och säkerhet

Klimatförändringar

Klimatscenarier fram till år 2100 indikerar att nederbördsmängderna kommer att öka inom stora delar av Sverige och att en större andel av nederbörden kommer att utgöras av intensiva regn. Den ökande nederbörden medför att erosionen tilltar, att grundvattennivån i jordlagren höjs och en ökning av såväl frekvens som omfattning av översvämningar längs sjöar och vattendrag. Tillsammans och som enskilda företeelser bidrar dessa faktorer till försämrade stabilitetsförhållanden med ökade problem såsom skred och ras.

Klimatet påverkas även genom stigande temperaturer vilket kan innebära en tidigare vår och längre vegetationsperiod. Konsekvenserna av klimatförändringarna påverkar skogs- och jordbruksproduktionen där en ökad tillväxt medför förhöjda risker för bland annat insektsangrepp, men även en ökad risk för torka i samband med ökad medeltemperatur.

Behovet av uppvärmning av hus kommer att minska, samtidigt som kylbehovet ökar. Risken för smittspridning tilltar när exempelvis jordbruksmark, deponier och avloppssystem översvämmas. En betydande utsläppsminskning krävs för att minska de pågående klimatförändringarna då utsläpp främst kommer från personbilstrafik, lastbilar, flyg, och båtar. Planering för bättre gång- och cykelvägar, kollektivtrafik samt tågförbindelser ska prioriteras. Se karta *Risker och störningar*.

Vatten

Tillämpningen av EU:s ramdirektiv för vatten innebär att vattenförekomster har klassats utifrån deras ekologiska status. Detta innebär att det biologiska livet i våra vatten ska ha en god livsmiljö. En individuell bedömning av varje enskilt vatten har gjorts med avseende på olika biologiska parametrar och vatten kan få klassificeringen dålig, otillfredsställande, måttlig, god och hög ekologisk status. Det har också bestämts när varje vattendrag ska ha uppnått god ekologisk status, och vilka åtgärder som behövs för att uppfylla detta krav. I Dalälvens avrinningsområde finns drygt 1900 sjöar som omfattas av vattenförvaltningsarbetet.

I kommunens tätorter finns det ett flertal mindre vattendrag som är dämnda. Exempelvis finns det i ån från Vikmanshyttjesjön till Gåran fyra dammar. Problem med dammarna kan leda till att industrierna i närheten påverkas negativt. Motsvarande risk finns i Långshyttan och Garpenberg som också har äldre industridammar. Dammen i Norns bruk har för liten kapacitet, vilket innebär att bebyggelsen nedströms dammen påverkas. Bebyggelsen runt sjön Norn har skadats vid tidigare översvämningar. Vatten och avloppsanläggningar som riskerar att skadas vid översvämning finns i Smedby, Brunna och längs med Broån. Se karta *Sjöar och vattendrag, Risker och störningar* samt kartorna över *kemisk status* och *status näringsämnen* i kap 4.8.

Tillämpningen av EU:s ramdirektiv för vatten innebär att vattenförekomster har klassats utifrån deras ekologiska status.

I Dalälvens avrinningsområde finns drygt 1900 sjöar som omfattas av vattenförvaltningsarbete.

Luftföroreningar

Luftföroreningar kommer från biltrafiken, energi- sektorn och industriell verksamhet. De består av kemiska föreningar, metaller och förbränningspartiklar. För utomhusluft finns miljö kvalitetsnormer som reglerar de luftföroreningshalter som enligt lag inte får överskridas.

Miljö kvalitetsnormer i utomhusluft finns för kvävedioxid, partiklar (PM10), svavel, bly, kolmonoxid, arsenik, nickel, kadmium, krom, PAH, och bensen.

Buller och vibrationer

Vid planläggning ska rekommenderade riktvärden för respektive bullerkälla vara utgångspunkt enligt miljöbalken. För att avsteg ska vara aktuellt måste detaljerade utredningar göras som visar att en exploatör genom åtgärder kan tillgodose en bra ljudmiljö.

Det behövs en kartering av vibrationskänslig mark. Exploatörer som vill bygga nära trafikleder i vibrationskänsliga lägen ska kunna visa att vibrationer inte kommer att uppstå.

Förorenad mark

Inom kommunen finns ett stort antal utpekade områden med förorenad mark där bedömningsgraden varierar över den geografiska ytan. Aktuell information om förorenad mark finns hos länsstyrelsen i Ebh-stödet och Web-GIS. Det finns 4 riskklasser. Det finns cirka två objekt i riskklass 1, cirka tjugo i riskklass 2, cirka femtiofem områden med riskklass 3 och cirka nittio områden i riskklass 4. Dessutom finns ett stort antal områden som inte är riskklassade.

I Garpenbergs omnejd har tre områden pekats ut där risken för människors hälsa och miljö bedöms som mycket stor. Vid Gruvsjön finns även tre utpekade områden med stor risk för människors hälsa och miljö. Se *karta över Risker och störningar*.

Vid ändrad markanvändning från miljöfarlig verksamhet till mer känslig markanvändning som exempelvis bostäder, skola, och park ska markundersökningar utföras. Vid all fysisk planering skall kontakt tidigt tas med tillsynsmyndigheten.

Elektromagnetiska fält

Magnetfält finns överallt i form av diverse källor, exempelvis elektriska apparater i hemmen och i jordens egna magnetiska fält.

Försiktighetsprincipen gäller för bebyggelse i närhet av elektromagnetiska fält. Försiktighetsprincipen ska bland annat tillämpas i de områden där barn stadigvarande vistas I Svenska kraftnäts magnetfältspolicy finns mer information kring elektromagnetiska fält och de riktlinjer som gäller.

Radon

Radon är en osynlig och luktfri radioaktiv gas, som bildas när det radioaktiva grundämnet radium sönderfaller. När gasen i sin tur sönderfaller bildas så kallade radondöttrar, som är radioaktiva metallatomer. Radonhalten mäts i enheten Becquerel per kubikmeter inomhusluft (Bq/m³) och bör inte vara högre än 200 Bq/m³ i bostäder.

Radongas i bostäder kan komma från tre olika källor:

- Marken under och runt om huset
- Byggnadsmaterialet
- Vatten som används i hushållet

Radonhalten kan sänkas genom förbättrad ventilation, tätning av sprickor i byggnadens grundplatta och andra åtgärder. Kommer radon in i byggnaden via hushållsvattnet kan filter och luftning ta bort radongasen. Vid framtagande av detaljplaner ska det vid behov utföras markradonundersökningar.

Längs vägar och järnvägar rekommenderade för farligt gods krävs en obebyggd zon närmast vägen för att minska risken för allvarliga följder av en olycka på vägen med ett fordon som fraktar farligt gods.

Farligt gods

Många transporter med farligt gods sker längs vägar inom Hedemora kommun. Som farligt gods räknas ämnen som kan explodera, omvandlas till farlig gas eller ämnen som vid utsläpp kan förstöra vattendrag och brunnar eller som är farliga för människor. Länsstyrelsen anvisar lämpliga vägar och järnvägar för transporter av farligt gods.

Riskerna för olyckor och eventuella åtgärder mot skador måste beaktas längs rekommenderade vägar och järnvägar för transport av farligt gods. Längs vägar och järnvägar rekommenderade för farligt gods krävs en obebyggd zon närmast vägen för att minska risken för allvarliga följder av en olycka på vägen med ett fordon som fraktar farligt gods. Efter en utredning om riskerna och bedömning av sannolikheten för en olycka kan åtgärder som fasader utan fönster, vall, dike eller plank göra att avstånden kan minskas utan att risken för skador vid en olycka ökar.

En zon längs vägar och järnvägar som är rekommenderade som transportleder för farligt gods, ska lämnas obebyggd. Hedemora kommun hänvisar till de rekommendationer som anges i länsstyrelsen Dalarnas anvisningar gällande riskhantering av farligt gods. Se karta *Risker och störningar*.

Utpekade leder för farlig gods:

- E16
- Riksväg 70
- Riksväg 69
- Länsväg 270
- Väg 735
- Väg 740

Ras, erosion och stabilitet

Skred, ras och erosion är exempel på snabba massrörelser i jordtäcket eller i berg. Stora skador kan orsakas dels på mark och byggnader inom det drabbade området, dels inom det nedanförliggande markområde där skred- och rasmassorna hamnar. Påverkan på miljön och naturen kan bli stora då massorna kan innehålla farliga ämnen som sprids i vattnet. Många olika orsaker kan ge upphov till skred och ras - dels naturliga orsaker, dels människans ingrepp. Ofta är det en kombination av flera orsaker. Störst risk för skred och ras

råder i jordslänter som innehåller jordlager med låg hållfasthet och i bergslänter med svagheter i berggrunden. Det är vanligt med skred och ras i samband med snösmältning, tjällossning och under perioder med stora regnmängder. Under våren och hösten dunstar inte regnvattnet bort lika lätt som under varma sommarkar. En stor del av det regn som då faller stannar kvar i jorden. När vattentrycket blir högt i marken kan ett skred eller ett ras inträffa.

I anslutning till Dalälven kan erosion och stabilitetsproblem uppstå. Det är älvens naturliga erosion av stränder både i och under vattenlinjen samt en allt intensivare båttrafik med vågsvall som fortgår.

För att förhindra ras, skred och erosion ska mer detaljerade utredningar göras före planläggning eller bygglov. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bedriver en upphandling för att utföra en huvudstudie för ras- och skredrisker inom kommunen. En förstudie med utpekade eventuella ras- och skredområden finns sedan 2009. Se karta *Risker och störningar*.

Översvämning

Översvämningsskarteringen som SMHI har utfört avser enbart naturliga flöden, det vill säga inte flöden uppkomna genom dammbrott eller isdämningar. Skarteringen är översiktlig och tar inte hänsyn till invallningar eller vägbankar. Skarteringen avser dels 100-årsflöde, dels beräknat högsta flöde enligt Flödeskommitténs riktlinjer för dammdimensionering.

Marken runt sjön Hovran är ett av de översvämningsshotade områdena inom kommunen. Se karta *Risker och störningar*.

För beräkning av 100-årsflöden under nuvarande reglerade förhållanden har antagits att ett 100-årsflöde i allmänhet utgörs av ett vårflöde.

I de fall en exploatör önskar använda översvämningshotad mark till annat än vad som rekommenderas bör en riskanalys utföras för att bedöma vilka åtgärder som behöver vidtas för att begränsa konsekvenserna av höga flöden. I områden som hotas av 100-årsflöde bör det inte tillkomma någon bebyggelse alls, med undantag för komplementbyggnader så som garage och uthus.

I områden som hotas av högsta dimensionerande flöde (10000-årsflöde) kan endast samhällsfunktioner av mindre vikt lokaliseras. Exempel är byggnader av lägre värde, byggnader av mer

robust konstruktion, vägar med förbifartsmöjligheter, enstaka villor, fritidshus och mindre industrier med liten miljöpåverkan.

Samhällsfunktioner av betydande vikt och riskobjekt som hotas ska lokaliseras i områden som inte hotas av 100-årsflöde eller högsta dimensionerade flöde. Detta kan vara offentliga byggnader exempelvis vårdhem och skolor eller infrastruktur av stor betydelse såsom riksvägar och andra vägar utan förbifartsmöjligheter, järnväg, VA- och avfallsanläggningar, el och teleanläggningar samt industrier med stor miljöpåverkan. Även sammanhållen bostadsbebyggelse bör placeras ovanför nivån för högsta dimensionerande flöde (10 000-årsflöde). Se karta *Risker och störningar*.

Ställningstagande och rekommendationer

- I områden med stor risk för översvämning bör ingen bebyggelse tillkomma förutom enkla byggnader som exempelvis garage och uthus. Riskbedömningen görs utifrån samhällsnytta, risk för människors hälsa och säkerhet och ekonomisk skada.
- Viktiga samhällsfunktioner och riskobjekt bör lokaliseras till områden som inte hotas av 100-årsflöde eller 10 000-årsflöde eller av översvämning orsakad av häftiga regn där dagvattensystemet har otillräcklig kapacitet.
- Ytor för omhändertagande av stora mängder dagvatten vid översvämningar samt vid kraftiga regn bör planläggas.
- För att förhindra ras, skred och erosion ska mer detaljerade utredningar göras före planläggning eller bygglov.
- Luftkvaliteten förbättras genom en planering som främjar gång-, cykel- och kollektivtrafik.
- Förekomsten av förorenade områden ska finnas med som en planförutsättning i den fysiska planeringen.
- För att minska störningarna från miljöstörande verksamheter ska tillräckliga skyddsavstånd eller andra lämpliga åtgärder tillämpas i den fysiska planeringen.
- Vid planering av ny bebyggelse eller förändrad markanvändning i lägen som kan vara utsatta för risker från farligt gods ska Länsstyrelsens vägledning för planläggning intill transportleder för farligt gods tillämpas.
- Bostäder, skolor, förskolor och andra lokaler där barn stadigvarande vistas ska lokaliseras så att magnetfält från kraftledningar och transformatorstationer är mindre än 0,4 mikrotessa.
- I samband med lokalisering av bostadsbebyggelse eller lokaler för skola respektive förskola ska risken för höga radongashalter i inomhusluft och dricksvatten utredas.

Källförteckning

Källförteckning

- Befolkningsstatistik, SCB, (2014).
- Bevarandeplan för Hedemora – omlandet, Dalarnas museum, (1991).
- Bevarandeplan för Hedemora – staden, Dalarnas museum, (1991).
- Bostadsmarknaden i Dalarna 2012, Plan och beredskapsenheten - Hedemora kommun, (2012).
- Biosfärområde Nedre Dalälven.
- Bredbandsstrategi, Hedemora kommun, (2011).
- Bredbandsstrategi för Sverige, Näringsdepartementet, (2009).
- Buller i planeringen, Boverket, (2008).
- Dalastrategin – Med förenade krafter mot 2014, Region Dalarna, (2006).
- Dalarnas Energi- och klimatstrategi, Hedemora kommun, (2012).
- Dalarnas landsbygdsprogram 2006-2012, (2010).
- Dalabanan – idéer för utveckling av stationsorter, Dalabananans intressenter, (2011).
- De gröna näringarnas betydelse i Hedemora, LRF, (2008).
- Dalarnas regionala serviceprogram 2010-2013, Länsstyrelsen Dalarna, (2010).
- Digital agenda för Sverige, Näringsdepartementet, (2011).
- Elektroniska kommunikationer i planeringen, Boverket, (2010).
- Energi- och Klimatstrategi, Hedemora kommun, (2012).
- Fakta om Dalarna 2011-2013, Region Dalarna.
- Färdplan 2050, Naturvårdsverket, (2012).
- Förstudie: Väg 764, Svinöhed – Stjärnsund, (2011).
- Genomförandestrategi för Dalarna av EUs landsbygdsprogram, Länsstyrelsen, (2013).
- Handlingsprogram för näringslivsutveckling, Region Dalarna.
- Hovranområdet, Länsstyrelsen Dalarna.
- Hovranstiftelsen.
- IT-infrastrukturplan, Hedemora kommun, (2011).
- Kalkningsverksamheten i Dalarna, Länsstyrelsen Dalarna.
- Klimatanpassning i fysisk planering, vägledning från Länsstyrelserna, (2012).
- Klimatanpassningsstrategi 2020, (2011).
- Landsbygdsprogram för Hedemora kommun, Hedemora kommun, (2007).
- Länsplan för regional transportinfrastruktur för Dalarna 2010-2021, Region Dalarna, (2010).
- Länsstyrelsen Dalarna ängs- och hagmarksinventeringen, Länsstyrelsen Dalarna, (1987).
- Materialförsörjningsplan och vattenförsörjningsplan för Dalarna, Länsstyrelsen Dalarna, (2012).
- Miljökvalitetsnormer och luftkvalité i Dalarna, Dalarnas luftvårdsförbund och länsstyrelsen, (2012).
- Miljökvalitetsnormer (MKN) 2009-2015, Länsstyrelsen i Västernorrlands län (Bottenhavets vattendistrikt), 2009.
- Natura-2000, Naturvårdsverket.
- Planer som styrmedel för att minska samhällets klimatpåverkan, Boverket, (2010).
- Ramsarkonventionen, Naturvårdsverket.
- Regionala landskapsstrategier i Dalarnas län, Länsstyrelsen Dalarna, (2007).
- Regionala miljömål 2013 och åtgärdsprogram 2013-2016, Länsstyrelsen Dalarna, (2013).

- Riktlinjer för brukandet av Hedemoras skog, Hedemora kommun.
- Riktlinjer för enskilda avlopp, Hedemora kommun, (2015).
- Regional risk- och sårbarhetsanalys för Dalarnas län 2010, (2011).
- Risk- och sårbarhetsanalys för dricksvatten, Hedemora kommun, (2013).
- Råd om koppling mellan mobilitetsarbete och planering/bygglov, Trafikverket, (2011).
- Sammanställning av nationella mål, planer och program av betydelse för fysisk samhällsplanering, Boverket, (2011).
- Skogsinventering Hedemora kommun, Rolf Lundqvist, (1994).
- Skredundersökning längs Dalälven vid Husby och Myckelby, (2006).
- Skyddsföreskrifter om vattenskyddsområden, Länsstyrelsen.
- Strategiska utmaningar – en vidareutveckling av Sveriges strategi för hållbar utveckling, Riksdagen, (2006).
- Strategi för formellt skydd av skog i Dalarnas län, Länsstyrelsen Dalarna, (2006).
- Strategi för miljöanpassade transporter i Dalarna, Region Dalarna, Region Dalarna, (2009).
- Trafikplan 2014-2025 Hedemora stad, Hedemora kommun, (2014).
- Trender, Kairosfuture, (2013-2014).
- Folkhälsa, hållbar utveckling och globalisering, Statens folkhälsoinstitut, (2005).
- Utvärdering av investeringsstödet för äldre bostäder, Boverket, (2013).
- Vatteninformation i Sverige.
- Vattenvårdsplaner för Dalälvens avrinningsområde, Länsstyrelsen Dalarna, (2009).
- Vattenförsörjningsplan – Dalarnas län, Länsstyrelsen Dalarna, (2012).
- Vision för Sverige 2025, Boverket (2012).
- Vision och strategi för besöksnäringen i Dalarna 2020.
- Vindkraft i Dalarna, underlag och konsekvensanalys, Miljöenheten - Länsstyrelsen Dalarna, (2011).
- Våtmarksstrategin, Länsstyrelsen Dalarna.
- Vägledning för planläggning intill transportleder för farligt gods, Länsstyrelsen Dalarna, (2012).
- Åtgärdsprogram för hotade växter i Dalarna, Länsstyrelsen Dalarna.
- Ökad cykelturism i Dalarnas län, Region Dalarna, (2012).

Bilagor

Översiktsplan

Mark- och vattenanvändning

TECKENFÖRKLARING

Pågående användning

- Riksintresse Järnväg
- Riksintresse Väg
- Natura 2000
- Naturresevat
- Riksintresse Vindbruk
- Riksintresse Naturvård
- Riksintresse Kulturmiljövård
- Riksintresse Värdefulla ämnen och mineraler
- Bebyggelse/Tätorter
- Jordbruk
- Skogsmark

Framtida användning

- Förslag till nytt lokalt GCnät
- Utvecklingsstråk
- Eventuell framtida järnvägskorridor
- Opåverkade områden
- Pågående naturresevatbildning
- Rekreatiomsområden

LIS-områden

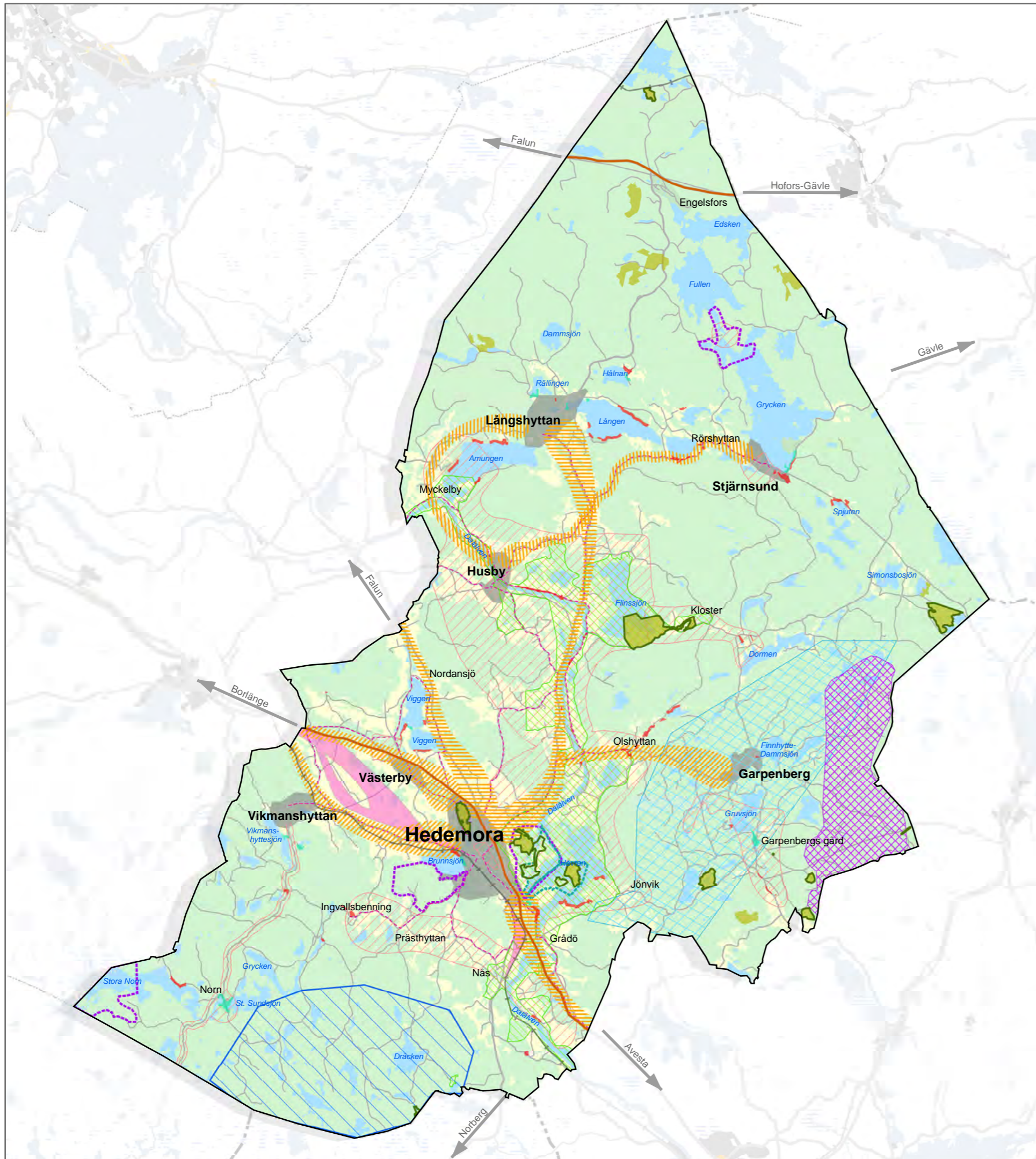
- Bostäder
- Övrigt

0 10 Km

Skala 1:180 000 på A3

© Hedemora kommun, Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen
© Lantmäteriverket

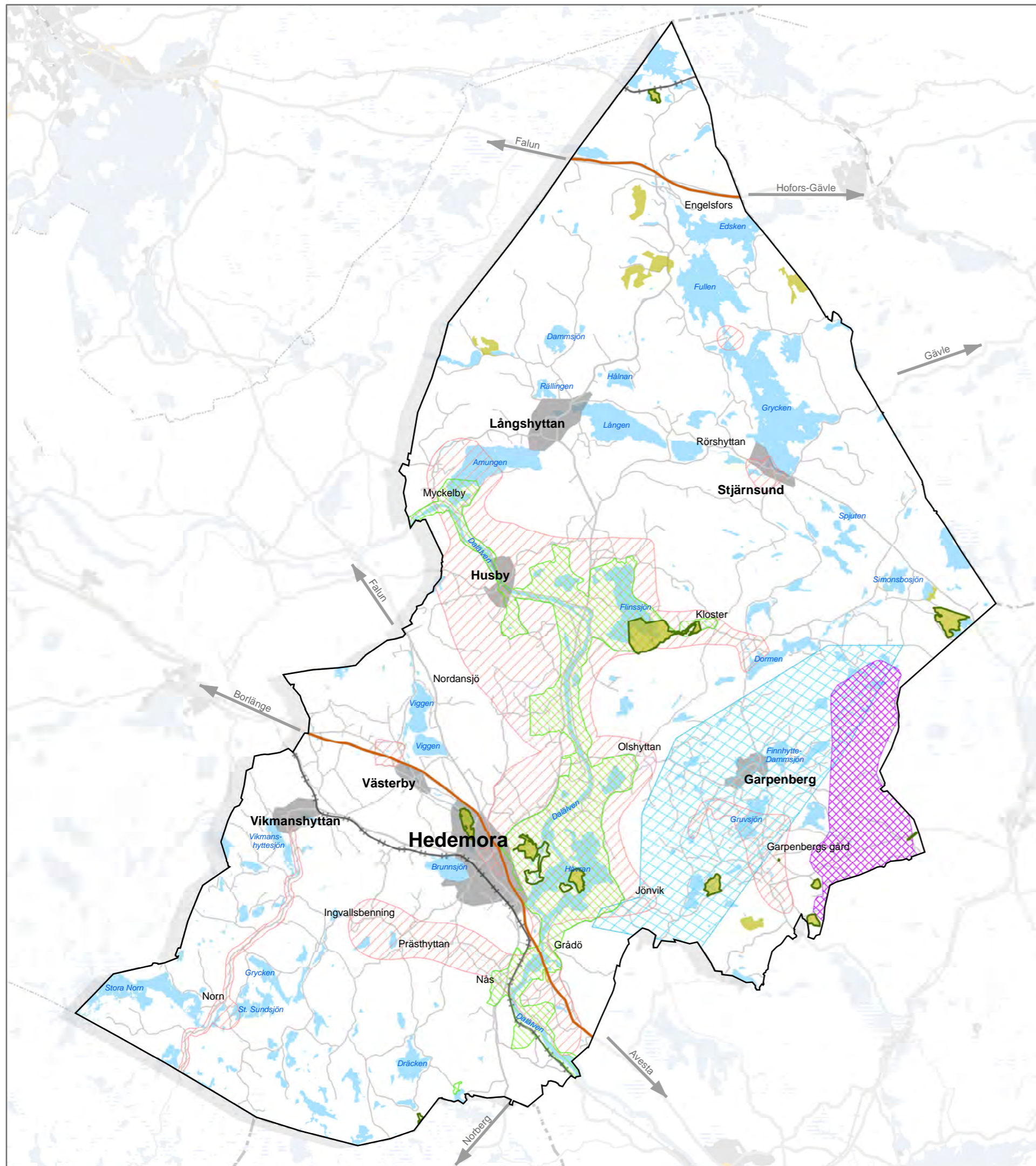

Översiktsplan

Riksentressen

TECKENFÖRKLARING

- +— Riksentresse Järnväg
- Riksentresse Väg
- Natura 2000
- Naturresevat
- ▨ Riksentresse Vindbruk
- ▨ Riksentresse Naturvård
- ▨ Riksentresse Kulturmiljövärd
- ▨ Riksentresse Värdefulla ämnen och mineraler

0 10 Km

Skala 1:180 000 på A3

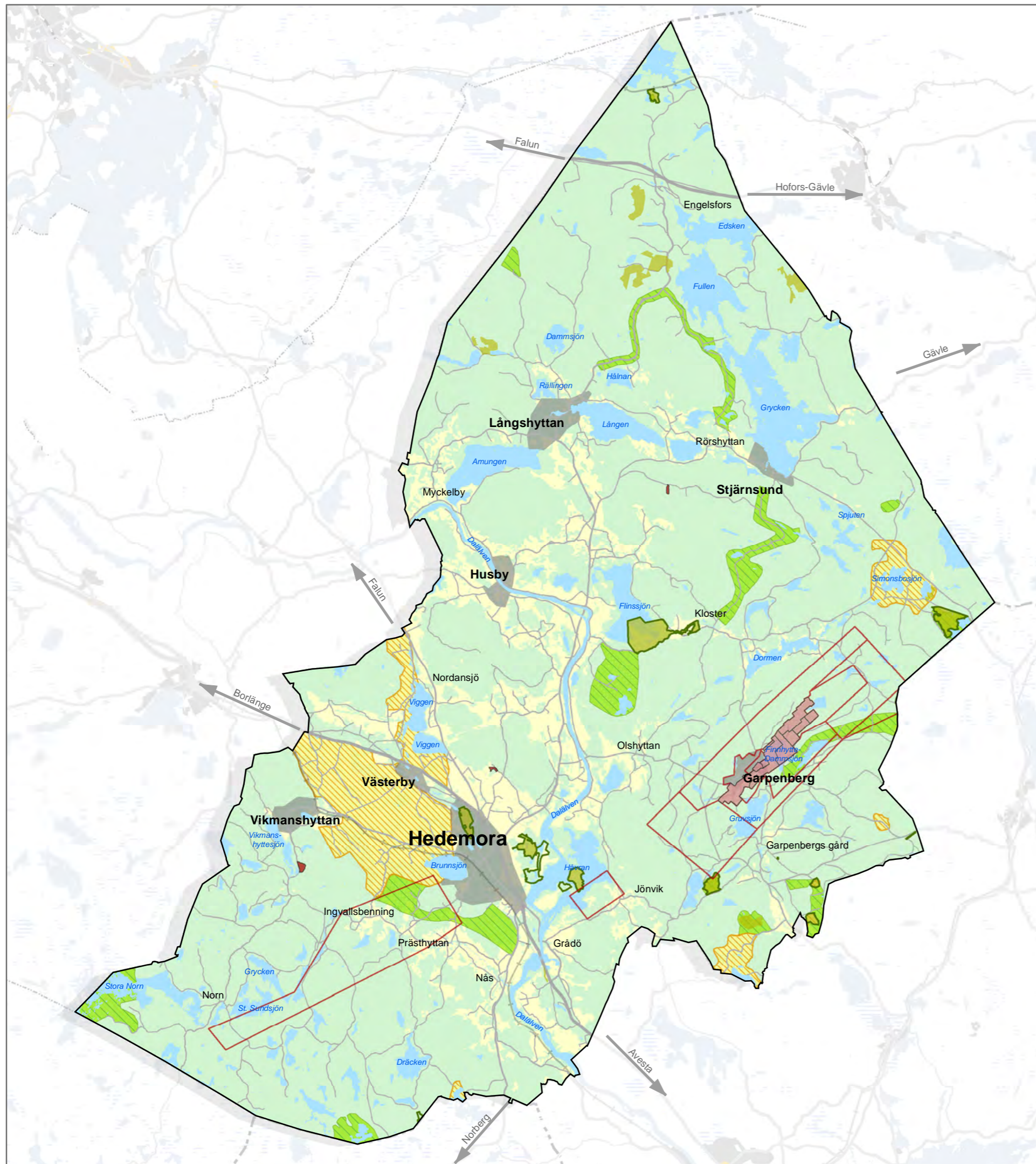
© Hedemora kommun, Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen
© Lantmäteriverket

Översiktsplan

Areella näringar

TECKENFÖRKLARING

- Bearbetningskoncessioner
- Täktstillstånd (verksamhetsområde)
- Undersökningstillstånd
- Natura 2000
- Naturreseptat
- Jordbruk där särskild hänsyn bör tas
- Jordbruk
- Skogsbruk där särskild hänsyn bör tas
- Skogsmark

0 10 Km

Skala 1:180 000 på A3

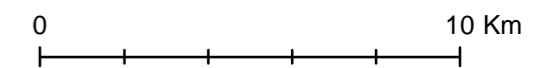
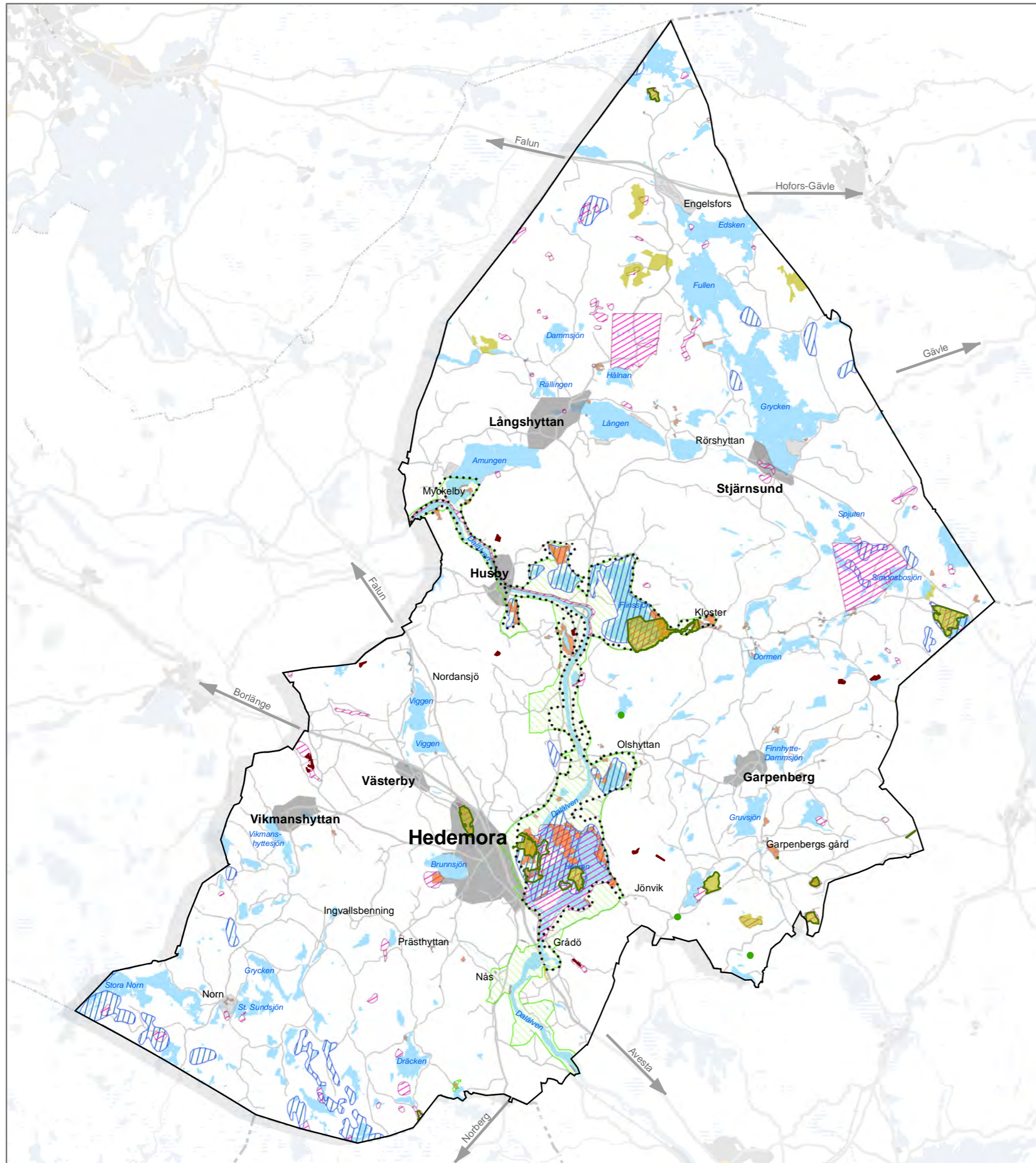
© Hedemora kommun, Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen
© Lantmäteriverket

Översiktsplan

Biotopskydd och naturvärden

TECKENFÖRKLARING

- Biotopskydd i skogsmark
- Natura 2000
- Naturresevat
- Ramsar-område
- Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004
- Skogsinventering 1994
- Våtmarksinventeringen
- Riksintresse Naturvård
- Naturminnen

Skala 1:180 000 på A3

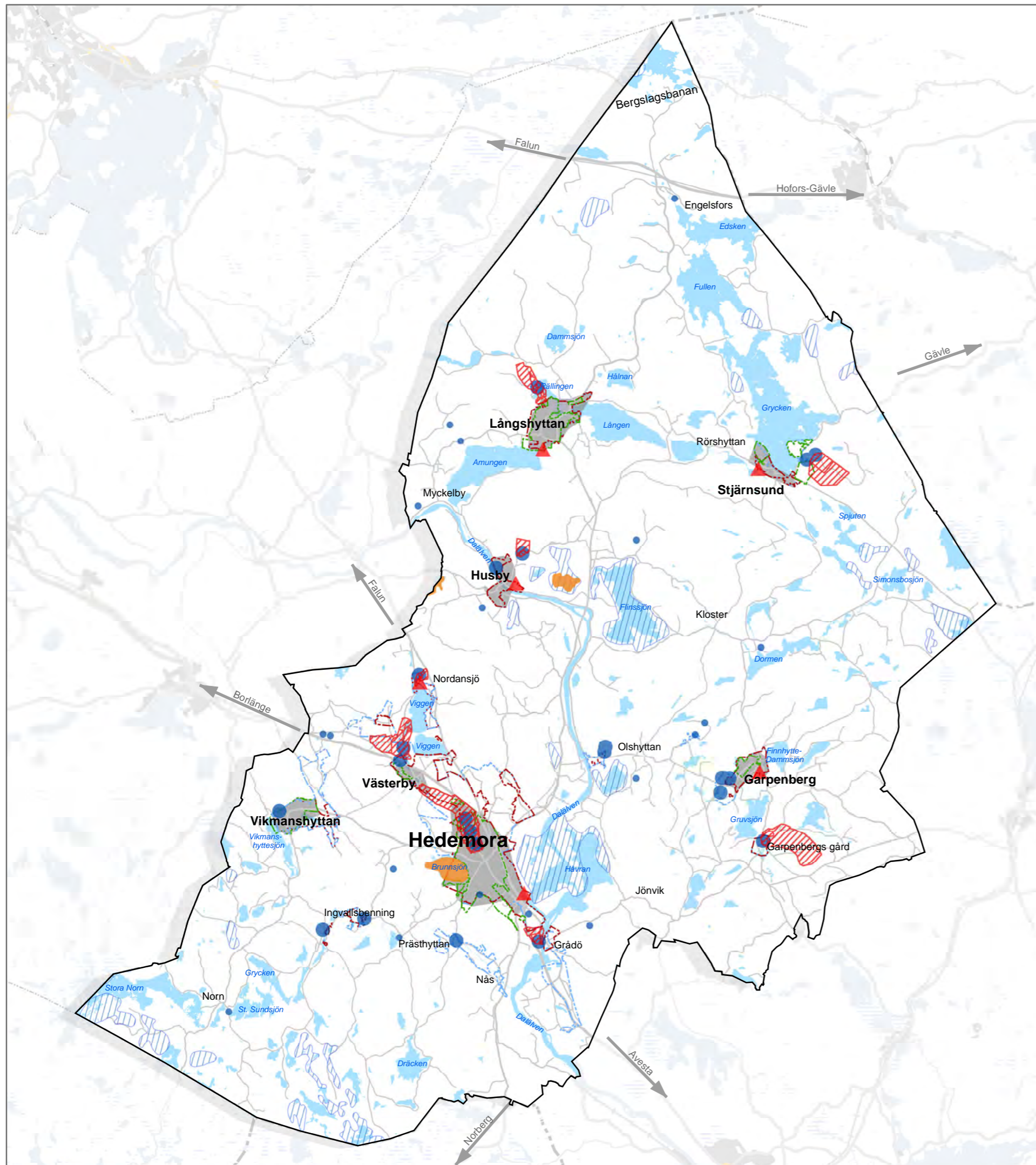
© Hedemora kommun, Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen
© Lantmäteriverket

Översiktsplan

Sjöar och vattendrag

TECKENFÖRKLARING

- Verksamhetsområdesgräns Avlopp
- Verksamhetsområdesgräns Vatten
- Planerat verksamhetsområde Dagvatten
- Sjöar, Ekologisk status: Otillfredsställande
- Skyddsområden för vattentäkt
- Våtmarksinventeringen
- Privat Vattentäkt
- Kommunal Vattentäkt
- Reningsverk

0 10 Km

Skala 1:180 000 på A3

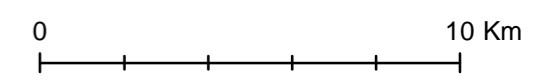
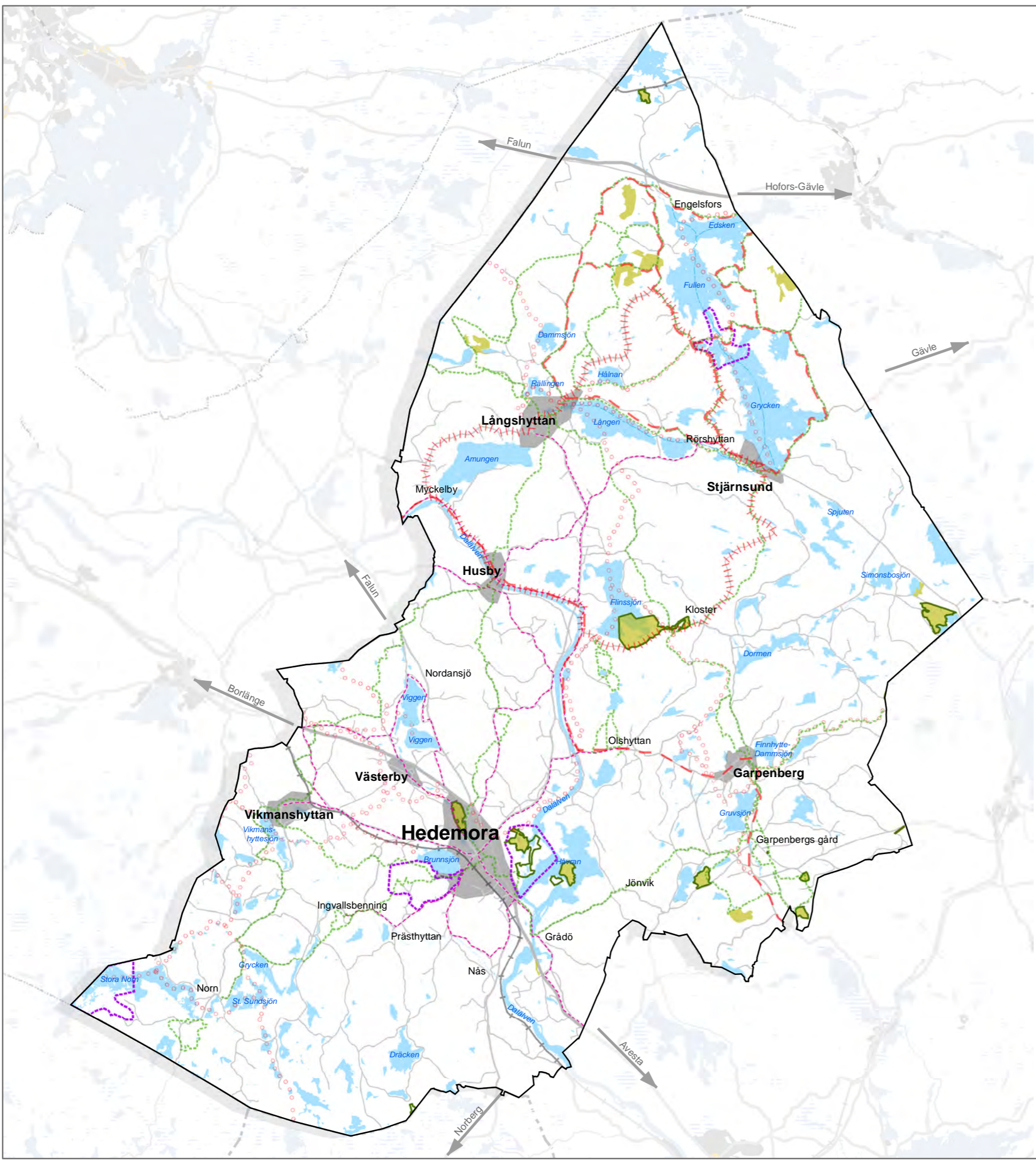
© Hedemora kommun, Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen
© Lantmäteriverket

Översiktsplan

Rekreation och friluftsliv

TECKENFÖRKLARING

- — — — Cykelled
- ||||| Husbyringen
- — — — Kanotled
- - - - - Vandringsled
- o o o o Skoterled
- - - - - Förslag till nytt lokalt GCnät
- Natura 2000
- Naturresevat
- Rekreatiomsråden

Skala 1:180 000 på A3

© Hedemora kommun, Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen
© Lantmäteriverket

Översiktsplan

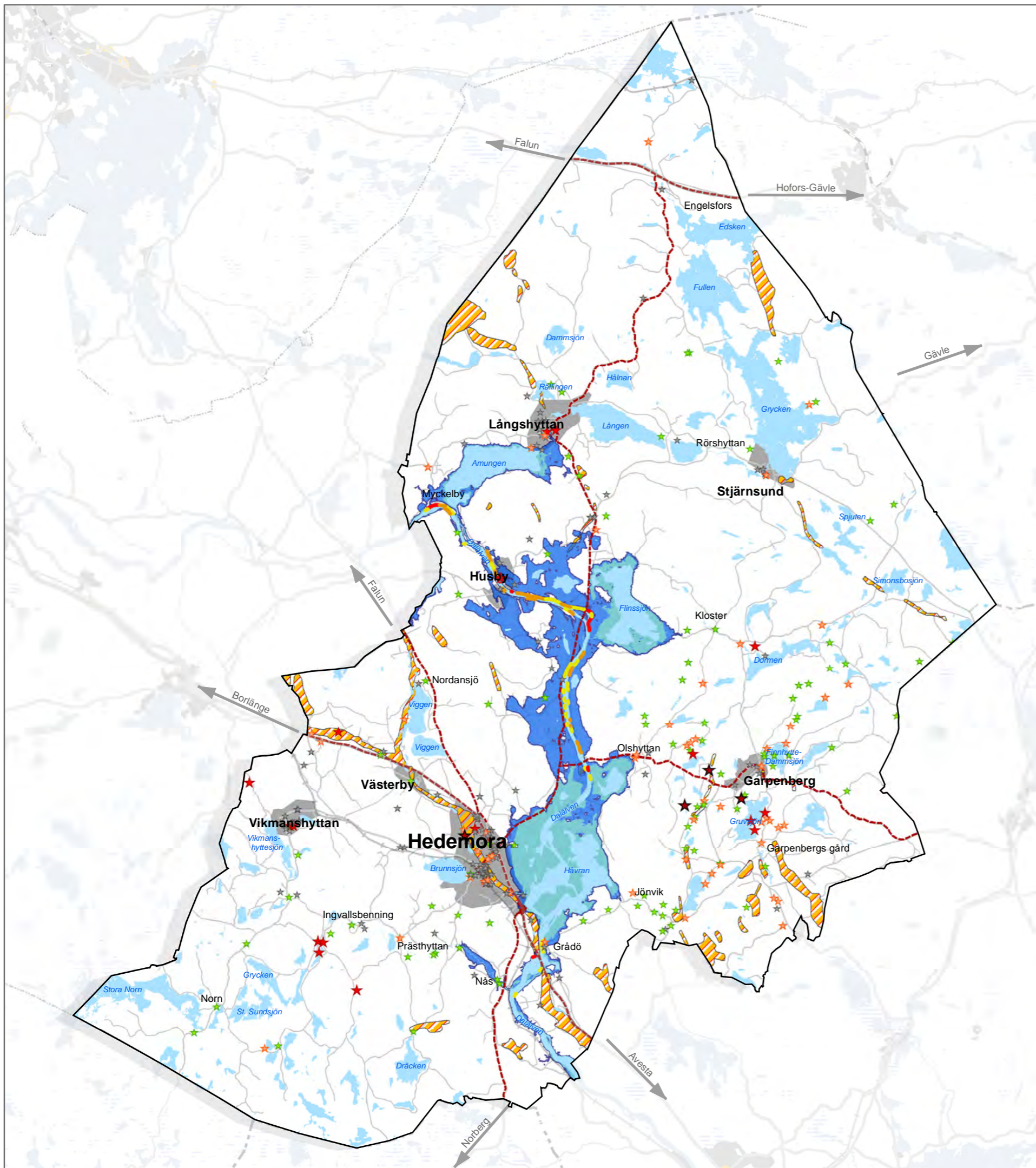
Risker och störningar

TECKENFÖRKLARING

- Mycket hög rasrisk
- Hög rasrisk
- Rasrisk
- Rekommenderad väg för transport av farligt gods
- Vatten
- 100-årsflöde
- 10000-års flöde
- Radon högriskområde

Förorenad mark

- Mycket stor risk
- Stor risk
- Måttlig risk
- Liten risk
- Ej riskklassad

0 10 Km

Skala 1:180 000 på A3

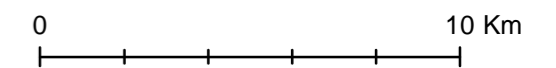
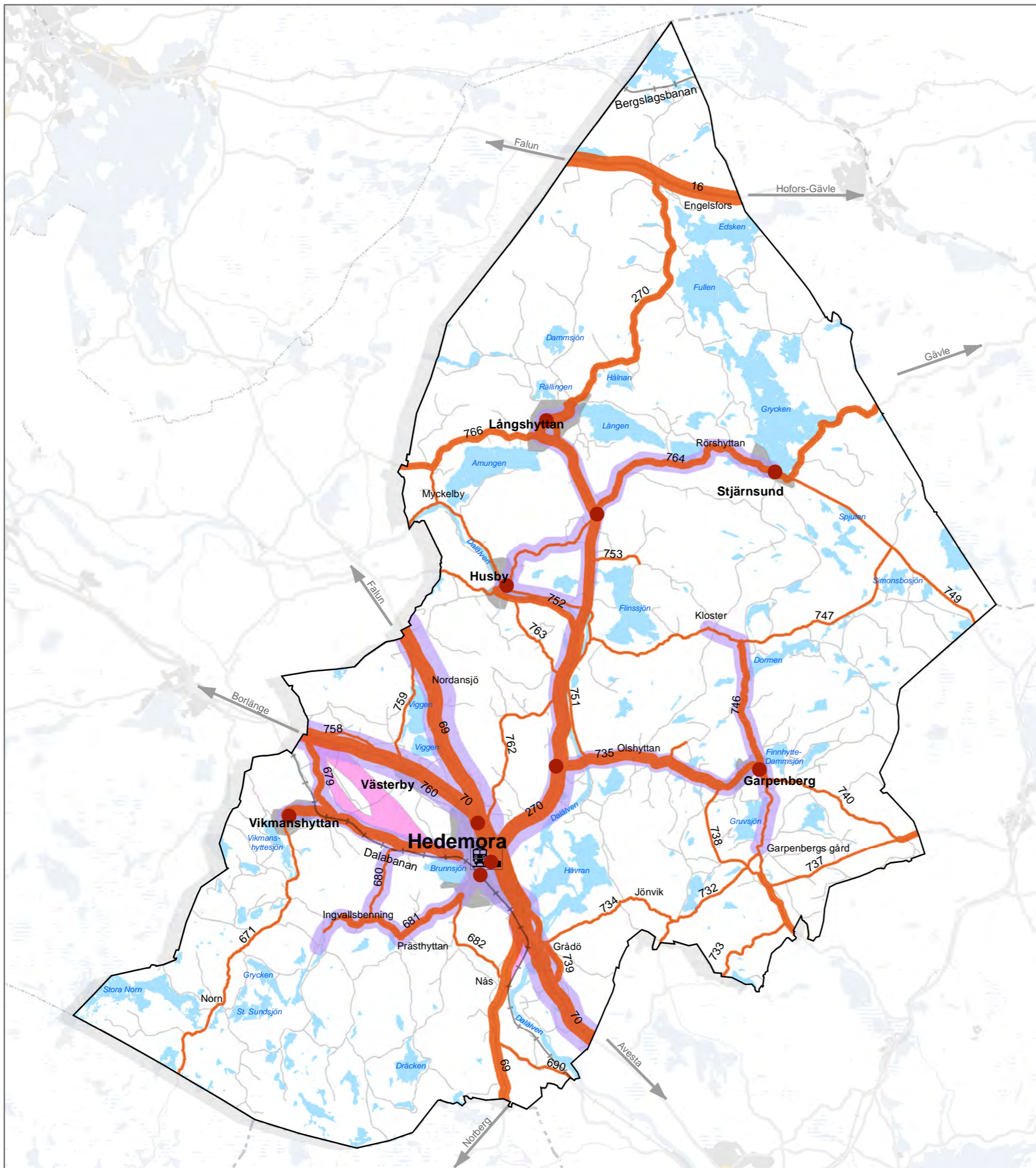
© Hedemora kommun, Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen
© Lantmäteriverket

Översiktsplan

Transportinfrastruktur

TECKENFÖRKLARING

- Resecentrum
 - Föreslagna trafikbytespunkter
 - Lokal linjetrafik
 - Regional stråktrafik
- Trafikmängd-ÅDT(Årsmedeldygnstrafik)**
- 1 - 300
 - 301 - 1000
 - 1001 - 2000
 - 2001 - 5000
 - 5001 - 9024
- Eventuell framtida järnvägskorridor
 - Riksintresse Järnväg
 - 270 Vägnummer

Skala 1:180 000 på A3

© Hedemora kommun, Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen
© Lantmäteriverket

